

J. v. Vondels Leeuwendalers : lantspel

<https://hdl.handle.net/1874/36966>

P I. V. VONDELS

6
L E E U W E N
D A L E R S.

L A N T S P E L.

P A X O P T I M A R E R U M.

AMSTERDAM, Gedruckt by *Jacob LeScaille.*

Voor *Abraham de Wees*, Boeckverkooper op den Middeldam,
in 't nieuwe Testament, in 't jaer M. D. C. XLVII.

Den Heere

MICHIEL LE BLON,

AGENT der Kroone en Konin-
ginne van Zweden,

By de doorluchtigste

MAJESTEIT VAN GROOT BRITANJE.

MYN HEER,

Dichters zijn niet deurgaens zulcke onge-
luckige Waerzeggers, of men ziet zomtijts,
oock buiten alle hope, gebeuren het geen zy een goede
wyl te vore spelden. Dat getuight ons de profecy des
Stroomgodts van de Maze, die, eenige jaren geleden,
den Hollanderen dit voorzong:

Zoo wort met vier het eenwigh vier gebluscht:

Zoo vreet de vlam des hemels taeie roe:

En HENRICK houdt de heirbaen van August,

En sluit de poort van 't gruwlijck oorloogh toe.

Dees vrolijcke dagh, dees gouden dagh is ten lange le-
ste eens opgegaen. Wy hooren de zilvere vredetrom-
pet den VREDE inblazen. Wy beleven het geenwe
nauix gelooven, namelijk het gewenschte einde des
eeuwigen oorlooghs, die den ganschen weereltkloot
met zich omtrock, en in een gedurige bloetkoortse en
onruste hielt. Prins VREDERYCK HENRICK heeft

zijnen naem met de daet, en alle zijne oorlooghstriomfen, en laurieren met eenen eenigen Vredetriomf, en den gezegenden olijftack gekroont, en ons den Vrede, zijnen lesten adem, tot een geluckigh testement nage-laten. Hierom magh de Hollantsche Melcker, in de schaduwe des beukebooms gedoken, den hemel en hem wel ter eere zingen:

*O Maetelief, ick hou gewis een Godt,
Een Godtheit, help ons aen dit vreedzaem lot.
Ick wil hem oock opoffren mijn gedachten,
En lam en vaers, het quick der kudde, slaghten;
Dewijl hy my laet weiden zoo gerust,
En spelen wat mijn hart begeert, en lust.*

Wy mosten dan mede op het spoor van Virgilius (die in t' geruste bezit van zijn hoeve en lantgoet herstelt, Augustus aldus met Herderszangen eerde) den Hoogen mogenden Heeren Staten, d'assche van den Nassauschen Vredehelt, uit Keizerlijcken stamme, WILLEEM, zijnen eenigen zone, Prince van Oranje, en onze Burgemeesteren, die getrouwe Vrededaderen, dit Lantspel toespelen, het welck wy uwe E. opdragen, die een rechtschapen Neêrlanders aert, uit den bloeienden welstant der Nederlander niet dan blyschap kunt scheppen, en wiens onbloedigh ampt eigentlijck bestaet in Vrede tusschen drie en vier Kroonen aen te voeden en t'onderhouden, en Koningkrijcken door zachte zijde banden van vrientschap en eendraght onderling te verbinden. Heerlijcke pallaizen zijn zelfs Koningen en hun Gezanten en Agenten zoo aengenaem niet, of het lust
hun

hun zomtijts , ten platten lande , by simpele herders en ackerluiden , zich te vermeiden , en hoffelijcke grootsheit en pracht voor kleenheit en eenvoudigheid te verwisselen. Ghy naemt , om u zomtijts van gewichtige bekommeringen wat t'ontlasten , altijd geen en lust in historischilderyen van Vorsten , Vorstelijcke personaedjen , en trotsse hofgebouwen , maer oock dickwils in kunstige lantschappen , dorpen , en gehuchten , van boeren en herderen bewoont ; en zaeght 'er met genoeg zelfs de Goden uit den hemel , in de gedaente van sterflijcke menschen , den stockouden Filemon en Baucis , onder hun rieten dack vergasten , hun schamele hut in eenen rijcken tempel , hen beide in boomen veranderen. Hierom durven wy den Heer Agent te vrypostiger ditmael aen den boerendisch noodigen , op natuurlijk veltgewas , in teene korfkens , houten nappen , en aerdeverreck aengerecht. Uwe goetrontheit en rustigheid zal ons open hart aenzien , dat zich en anderen , op dit gezegende vredefeest wenscht , uit danckbaerheit voor zulck een onuitsprekelijcke deught en hemelsche weldaet , te verquicken , en in het groen spelen te voeren , zonder gal , zonder erghwaen , zonder de helderheit van dien schoonen zomerschen zonneschijn , en dat zuivere hemelblaeuw met een allerminste neveltje te rimpelen en misverwen. Honighbyen zullen uit deze bloemen niet dan honigh en nekter zuigen . Indien by ongeval een spinnekop hier venijn uit trecke ; het komt by haren aert , niet by de bloem toe. De Voorredenaer zal het wit van dit werck ontvouwen . Wië hier te diep in ver-

zinckt, en neuswijs, in alle personaedjen vaerzen en woorden, geheimenissen zoekt, zalze'r niet visschen. Wy hebben slechts eenige verwen en geuren, die ons voornemen dienen konden, uitgezocht, en onder een gemengt, en het beloop van oorloge en vredehandel aldus in het klein ten ruighsten ontworpen, om alle hatelijkheid te schuwen; anders had men de bloem van deze verzierving netter op de zaeck zelf kunnen paffen. D'aeloutheit getuight nergens dat de Heidenen Pan, maer wel Diane, menschen opofferden. Evenwel brengen wy Pan op het tooneel; eensdeels dewijl de veerijckheit der Nederlanden een Veegodtheit vereifcht; anderdeels om iet grooters aen te wijzen, 't welk van het Heidendom door dien zeldtzamen afgodt uitgebeelt wert. Want die vervloeckte afgodery, en het menighvoudigh verdeelen van het enckele en eenige Wezen der Godtheit in ontelbare bygoden, ter zijde gestelt, zoo schilderde Pan haer wat groots en waerachtighs voor d'oogen. Pan is in het Griecksch AL gezeit, en de natuurwijze Heidenen wouden door zijn beelt de geheele Natuur, of liever de Godtheit, die zich in alle schepselen uitstort, uitbeelden. Zijn bovenste deel verthoont den hemel; zijn onderlijf en ruige bocksvoeten, het aertrijck met zijn ruighte, en bosschaedjen, en boomen, en steenklippen. De roode troni betekent het vier, dat om hooge zweeft: de horens op het voorhoofd, de maen: de lange baert, de zon met hare stralen: de gespikkelde huid om het lijf geslagen, de starren: de gekringkelde wichelstock in d'eene hant, het ronde
jaer,

jaer, 't welck zijn begin aen het einde knoopt : het speeltuigh van zeven ongelijke fluiten aen een gekleest, de zeven dwaelstarren en het goddelijck muzijck der overeenstemmende hemelklooten. Zy wouden met Pan het zelve zeggen, dat Anchises geest tegens Eneas zeide :

Een innervloeiend Geest voedt hemel, aerde en zee,

De klare zon en maen, en alle sterren meê.

Een eenigh Geest, gestort door 's weerelts lijf en leden,

Beweeght dit groot gevaert, van boven tot beneden.

In zulck eenen zin, en niet anders moet men vatten deze woorden van eenen anderen Poet :

Al wat ghy ziet, in 't lang en brêe,

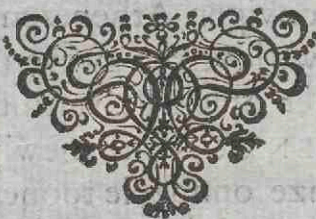
Is Godt, het zy dan lucht, of zee.

D'alleroetmoedighste en wijste Filosoof, die in den derden hemel, ja in den Paradijze, ter schole voer, poogde zelf den bygeloovigen Atheneren den waerachtigen Godt, in wien wy leven en zweven, levendigh in te boezemen door het opschrift van hun eigen altaer, DEN ONBEKENDEN GODT toegewijdt. Het zal den Agent gelieven onze onnozele tooneelschildery aldus of andersins een luttel te helpen ontschuldigen, nu wy, naer den aert der weelige Poëzye en hare vryheit, onder de schors van een verzietsel, toeleggen, om jeught en burgery by deze gelegenheit vermakelijck te stichten, niemant t'ontstichten, met dit Lantspel, dat niet te plat en plomp van toon moet vallen, nochte hooger dan zijn behoorlijcke maet rijzen, en welcks onbebloet tooneel doorgaens vast en stil staet : gelijk het Spel oock
niet

niet bloot behoorde te wezen van gezonde leeringen
en zeden, en die beide van outs her gepreze eigendom-
men, de Herkennisse en den Overgangk, hier van zwa-
richeit en verlegenheit in blyfchap en geluck, het welck
uwe E. in zijn doorluchtigh Agentschap toegewenscht
wort van

Uwe E. dienstschuldige

JOOST VAN DEN VONDEL.

J. V. VON-

Toen de Leeuwendalers, door vrede en voorspoet verwaent en baldadig geworden, op de feestspeken van vee-en-jaghtgod Pan de groote lantmaeltijde hielden, gebeurde het datze, al beschoncken, en droncken, van woorden tot vuissen, en messen quamen. Waerandier, Helt genoemt, om zijn sterckheit, en vromicheit, een zoon des Woudigodts; en Duinrijck, een zoon van Pan, zich midden onder het gevecht werpende, om onheil te verhoeden, en hevigen te scheiden, lieten'er onnozelyck hun leven. Woudt-en-Veegoden hierom gestoort, plaegden het lantschap, dat sedert noit rust hadde: want Zuidtzy en Noortzy bleven door haet en nijt gedeelt, en beschadighden, en quetsten elckandere dagelycks; de Zuidtzijde onder Lantskroon; de Noortzijde onder Volckaert, en zijn Medebeemraden. Godelieve, Waerandiens weduwe, was op haer mans lijck overleden, en had eenen zoon nagelaten, Adelaert genoemt, dien Lantskroon aennam, en opvoedde. Vredegunst, Duinrijcks zwangere weduwe, wert gedwongen met Kommerijn, wiens man onnozelyck neergeleit was, in duin te vluchten, gelijck meer andere vrouwen; daerze van een schoone dochter beviel, en op haer verscheiden leggende, Kommerijn, wiens borsten zy gezogen hadde, haren merckring gaf, en belofte van haer nam, datze het kind, alzo zy voor vergift vreesde [want men uit boosheit Duinrijcks bloet zocht te vermielen] zoude onbekent op Heemraet Volckaerts werf te wondeling leggen, en des zelfs herkomst twintigh jaren verbergen. Aldus were dit kind, met een bloet Roos op den arm geboren, in de hage gevonden, Hage-roos hier naer geheeten, en Grooten Vreerick overgelevert, die het zorghvuldigh opvoedde. Kommerijn uit haer armoetje geschuyt, en hier langer geen heil te gemoet ziende, vertrock naer een vreemt gewest, daerze zich armelijck en eerlijck beholp. Verscheide voorspoken van aenstaende zvaricheden, en een vreeselijcke staertstar voor haer vertreck opkomende, en de lantsaten dreigende, beweegden hen raet te vragen by Velleede, Priesterin en Waerzeghster van Pan, die jaerlijcks eenen jongeling, ten gezetten dage wettigh by keur en lot getrocken, eischte, om tot een zoenoffer der gequetste Godtheit gestelt te werden ten doele des Wildemans, hun van Pan opgezonden: en hoewel men onder-tusschen dickwils by Velleede om een uitkomst aenhielt; zy troostteze niet dan met dubbelzinnigh antwoord. Na twintigh jaren keerde Kommerijn, oudt en arm, weder, op het verschijnen van Vredegunst, haer radende den schuilhoeck

der ballingschappe , oock door tweedracht en oproer gesteuert, te verlaten, en het vaderlant en d'oude buurt te bezoeken , daerze heur geluck zou vinden. Zy quam'er dan juist ten zelven dage, dat het bloedigh lot op Adelaert viel, en by na vele moeite ten doele des Wildemans gestelt wert. Hageroos uit minne , en door Adelaerts langdurige gediensstigheid bewogen [te meer, alzo by haer, effen te voren op de jaght, des schoffeerders handen ontweldighde] boodt zich aen voor hem te sterven: maer Pan verschenen, schutte dien scheut, en schortte het offer , niet zonder een duistre uitspraeck , waer over d' omstanders verbaest stonden. Kommerijn, op dit gerucht aenkomende, en hoorende den naem van Vredegunt noemen, geraecte in gespreck met hun , broght de gelegenheit der geboorte van Hageroos aen den dagh , en wert voor haer getrouwicheit beloont. Toen zagh men den dagh door het orakel, sloot het huwelyck van Adelaert en Hageroos, beide uit Ackergoden gesproten; en vercenighde en verzoende in dit paer Zuidtzijde en Noortzijde. Lantskroon kende de Noortzijde van Leeuwendael voor een VRYHEIT op zich zelve. Men verwelkomde en ombelste malkandere van wederzijde , en hier op ging de brui-loft in.

Het tooneel vertoont Leeuwendael. De Rey bestaet uit Leeuwendalers.

P E R S O N A E D J E N .

KOMMERYN. Vredegunts minnemoeder.
 BLINDE WOUTER. Roeper, en bode .
 ADELAERT. Lantskroons voesterkint .
 HAGEROOS. Groote Vrericks voesterkint .
 REY VAN LEEUWENDALERS.
 HEEREMAN. Heemraet van de Zuidtzijde.
 VOLCKAERT. Heemraet van de Noortzijde .
 LANTSKROON. } Heerschappen .
 VRERICK. }
 WARNER. } Huismans .
 GOVAERT. }
 VELLEDE. Priesterin en Waerzeggerin van Pan.
 DE WILDEMAN.
 PAN. Vce-en-jaghtgodt.

3

J. V. V O N D E L S
L E E U W E N D A L E R S.
L A N T S P E L.

V O O R R E D E N A E R.

Schoon nu alle personaedjen
Ree staen, om op dees stellaedjen,
Op dit groene speeltooneel,
In dit boere lantprieel,

Uit te komen, en uw ooren
Haere rol te laten hooren;
Noch zent my Taelleie hier
Eerst vooruit ('t is haer manier)
Om onze Aemstelnymf te groeten,
En met reden te gemoeten;
Want zy niet begrijpt, noch weet
Hoe Melpomens Treurpoëet,
In Taelleies dienst getreden,
Dorpen kiest voor groote steden;
Mangelt al de pracht van 't hof
Voor een stulp, en ackerstof;
Leiendack voor riete daken;
Tabberts, die van purper blaecken,
Voor een ruwe huismans py;
Koningklijcke leckerny
Voor wat melcks, en rogge korsten;
Koningen en rijcke Vorsten
Voor een' lantman, slecht genoegh;
Scepters voor een schup en ploegh;
Kroonen, trots om op te roemen,
Voor een krans van boterbloemen;

Treurzang voor een boereliet
 Op een fluit, of herdersriet .
 Goelijke Aemstelooffer, luister ,
 Zaeghtghe Apollo niet zoo duister
 Schuilen in een' herdersrock ,
 Met een' hazelaeren stock ,
 En een' staf de schapen drijven ?
 Lees dan wat al d'Ouden schrijven .
 Zaeghtghe Paris, en Adoon ,
 Elck een Koningskint en zoon ,
 Niet op 't velt de harten winnen
 Van hun Nymfen en Godinnen ?
 'k Gaef den Dichter ongelijk .
 Maer de stad is nu te rijk
 Om een Lantspel te begapen ,
 En een dorp, vol herdersknapen .
 Herderspelen, het is nacht ,
 Roept de Heere- en Keizersgracht .
 Wegh met herderinne, en boeren .
 Legh ons marmersteene vloeren .
 Treck de gevels hemelhoogh :
 Trots van buiten in het oogh .
 Bouw de zalen trots van binnen ,
 Dat een storremleër de spinnen
 Daer bestorme, reis op reis .
 Kleet den wandt van 't graftpallais
 In tapijt : ontzie geen kosten .
 Dat de schoorsteen met haer posten
 Vry van louter marmer glimm' .
 Dat de stoep by trappen klimm' ,
 Als een troon, en kunst van leunen
 Onzen Adel ondersteunen .
 Dat de rijckdom, vol ontzagh ,
 Door een yfre trali lach ,

En beschimpe een' kermiskinckel,
 Die hier kraem en poppewinckel
 Komt bekijken uit het groen;
 En verbaest om 't nieuw fatsoen,
 Stockstijf staet en gaept daer buiten,
 En vergeet zijn' mont te sluiten.
 Zacht Mejoffer, niet te prat:
 Amsterdam is tot een stadt
 Uit de groene zo gewassen,
 Uit haer veen, en visschersplassen.
 Laeck den huisman niet te veel.
 Rome roept met luider keel:
 'k Haelde voortijts met genoeghen
 Burgemeesters van de ploegen:
 Die in dorp en acker school,
 Klom op 't gouden Kapitoel.
 Hooptghe, als Rome, noch wat verders?
 Danck den hemel: danck uw Herders,
 GROOTEN VRERICK, Vooght van 't lant:
 Danck der landen rechte hant,
 Ons Stadthuis met al zijn Heeren,
 Die het zwijn des oorlooghs keeren,
 Dat de weereit ommewroet,
 Zat en dol van menschenbloet.
 Maer wie zal de paiskroon spannen
 Onder ons doorluchte mannen,
 Vredevaders, nimmer moe?
 Zingze prijs en eere toe.
 Noem nu elck een' lantbeschermer,
 Waert een beelt van gout, of marmere,
 By 't gekroonde wapenkruis,
 Midden voor ons nieuw stadthuis;
 Dat gebouwt op die pylaren,
 D'eeuwigheit, ontelbre jaren,

Kan verduren, zonder last ,
 Schoon de Nijt hier tegens bast .
 Laet den Dichter dan geleiden
 Door de Nederlantsche weiden
 Met een Lantspel deze vreught ;
 Dat u toone, hoe de Deught
 Zoo van hooge als lage Heeren
 Haere rol in boerekleeren
 Uitvoer' met een boeretael ;
 Hoe dit kleine Leeuwendael
 Durf heel Neerlant overschreeuwen ,
 Dat met wapenen, vol leeuwen ,
 (Nu getoomt, en mack, en tam)
 Brullende te velde quam .

L A N T S K R O O N houde 't woort van Spanje .

V R E R I C K ga hier voor Oranje ;
 Heereman van genen kant ,
 Volckaert hier, voor Staet van 't lant ,
 Dat gereten aen twee deelen ,
 Zuidt- en Noortzy hoort krackeelen .
 Zie eens hoe een Wildeman
 U wat groots verbeelden kan ,
 En den oorloogh weet te schilderen ,
 Daer de menschen door verwilderen ,
 En alle ackers, wilt en woest ,
 Maejen eenen jammeroegst .
 Zie wat Wildaert u kan dwingen ,
 Die de bloem der Jongelingen
 Jaerlicks eischt, en helt op helt
 Deerlijck schiet, en nedervelt ,
 Eer in 't loof van Haeghsche linden
 Wy door Godt een uitkomst vinden ,
 Die partyen, korts zoo schuw ,
 In een paer te gader huw' .

Leen dan leerzaam ons uw zinnen ,
 Want men gaet de rol beginnen :
 Looptze op uw genoeg af ,
 Danck den Dichter, dieze gaf .

H E T E E R S T E B E D R Y F .

K O M M E R Y N . B L I N D E W O U T E R .

TEr goeder ure toont de klaere morgenstraal ,
 Een veurbo van de zon, my 't oude Leeuwendael ,
 Het vleck van mijn geboorte, en zijn beplante wallen ;
 Waer langs de versche Beeck zachtzinnigh komt gevallen ,
 De zandige oevers schaeft, en Zuidt-en-Noortzy deelt :
 Terwijl een morgenlucht in 't boomloof ruischt, en speelt .
 Hier rijft de Leeuwenbrugh, en ginder breit de linden ,
 Waer onder my ter sluick mijn vryer wist te vinden ,
 Zijn bevende armen uit, en is alreede krom ,
 En gemelijck, als ick, van hoogen ouderdom .
 Aen deze zijde plagh de koe van room te zwellen ;
 Aen d'andre 't weeligh ooft, en pruimen, en moerellen .
 Ick zie de lantkappel des Veegodts in 't verschiet ,
 En 't schamel dack des Godts, gedeckt met mosch en riet ,
 Daer 't volck om zegen bidt. Ick zie ons boerehuizen ,
 En hoore, zoo my dunckt, van veer de baren bruizen .
 Ter goeder ure broght ick 't hier al steenende aen ,
 In 't kriecken van den dagh, op 't kraejen van den haen ,
 Die vast den huisman weckt, en duizent nachtegalen ,
 Gewoon hun' wilden zangk te leeren aen de dalen .
 O goede vader, Pan, ghy zegenaer van 't vee ,
 Mijn komst mishage u niet, in mijn geboorteste ,
 Den zeilsteen van mijn hart, zoo krachtelijck bewogen .
 Heeft Vredegunt my hier in deze streck getogen ,
 Zoo stierme voort te recht met dezen krommen stock ,
 Waer op ick leun en steun : verdelgh den bittren wrock ,

En wortel van 't krackeel, indien het noch blijf duren ,
 En legh een' bant van vrede om zulcke nageburen .

Maer luister : wat bediet dat yffelick getoet ,
 Gevolght van iemants stem en galm, die my gemoet ?

Hoe vat ick deze leus, en onbekende reden ?

Men wort door vragen wijs : hier komt hy aengetreden .

Verftout u, Kommerijn, en vraegh hem naer bescheit .

W o v. Ghy Leeuwendalers, rijft : de zoendagh, lang beschreit ,
 Het gruwlijck jaergety verdaeght u om te loten .

De Wildeman heeft noch zijn pijlen niet verſchoten :

Hy eifcht den Jongeling, tot boete van 't gefchil .

Ghy Leeuwendalers, op : gehoorzaemt 's hemels wil .

K o m. Ay Roeper, wat bediet dit blazen van den horen ,

Dit roepen voor de zon ? wat komt my hier ter ooren ?

Wat eifcht dit jaergety ? wat wil de Wildeman ,

De Jongeling, en 't geen ick niet begriipen kan ?

W o v. O beftemoër, ghy zijt te grijs en out van dagen ,

Om naer de jammeren van Leeuwendael te vragen :

Al 't omgelegen lant gewaeght van 't ongeval ,

Dat jaren heeft geduurt, en eeuwich duren zal ,

Ten zy de Woutgodt zelf, of vader Pan dit keere .

Wy vieren dezen dagh, dit feeft, geen' mensch ter eere ,

Noch reuckloos, maer door laft, ja Godtheën tot een' zoen ,

En offren haer een' man, om erger te verhoën .

Het Leeuwendaelfch krackeel was reede hoogh geloopen ,

En d'aerde had het bloet der Ackergoën gezopen ,

Wanneer Velleede ons riedt met haren eigen mont ,

Voor dezen Wildeman, dien vader Pan ons zondt ,

Een' Jongelingk, by keure en lotinge uitgekoren ,

Te ſtellen, tot een wit en boete van Godts toren .

Wy zagen twintighmael den bloeffem aen den boom ,

Dat hier de zode dreef in eenen rooden ſtroom

Van dit onnozel bloet, uit hoogen noot vergoten ;

En federt heeft ons ramp de Godtheit noit verdrotten .

Ghy zult, eer noch de zon de westkim raecken kan ,
 De jaerlijcsche offergaef zien offeren aen Pan ,
 En dien rampzaligen , van 's Wilden pijn getroffen
 En Wildemans geweer, ter aerde hooren ploffen .
 Ick blaze met den dagh aldus het hooghtijt in .

Men vraeght d'Orakels vast, en 's lants Waerzeggerin ,
 Door welck een middel best dees roe werde afgebeden ;
 Maer zy vertrooft ons slechts met dubbelzinnigheden ,
 Dat Pan genezen zal de langgeproefde smart ,
 Wannecr de wilde boogh hem micke naer zijn hart .

Wy zien dien tijt te moet, en tellen dagh en uren ,
 Te lang, ocharm, vergeefs. K O M. En blijft die twist noch duren ?
 Wat Wildeman is dit, die dus het lantschap quelt ?

W O U. Een gruwzaam boschgedroght : hy houdt zich op het velt ,
 In bosch, in duin, aen strant, en leeft by raeuwe kruiden ,
 En dorre wortelen, dan Noortwaert, dan ten Zuiden ,
 Waer hem een buy, in 't brein gestegen, henedrijf .
 Een holle boom is 's nachts zijn slaepstal, en verblijf .
 Men zagh hem onder dack, gebouwt met menschenhanden ,
 Noit rusten. Hy erkauwt de boomschors met de tanden ,
 En valt op d'aerde plat voorover met zijn borst ,
 En storrept plassen uit, tot lessing van den dorst .
 Wanneer de zee begint het avontvier te dooven ,
 Dan leunt hy op zijn' rugh, en roockt, gelijk een oven ,
 En ronckt, dat koe noch kalf kan rusten hier, ontrent .
 De menschen loopen voor, wanneer hy loopt en rent ,
 Noch sneller dan een paert. De vrijsters ziet hy garen ,
 En lachtze minlijck toe, die anders van bedaren
 Noch vrientschap weet, en grimt gestadigh even nors .
 Zijn grof gebeente is ruigh bewassen met een schors .
 De handen, vingers, voet en teen gelijcken wortelen .
 Zijn eicke hielen treên de kaien zelfs te mortelen .
 Hy wandelt barevoets, en spoelt de voeten niet .
 De baert is groen, als gras : de locken schijnen riet ,

En biezen onder een, en lieten zich noit kemmen ,
 Of scheeren, noch met strick, of lint en hairsnoer temmen .
 Hy spalckt twee uiens op, en geeft u een gezicht ,
 Gelijk door een lantaerne een kaers by avont licht .
 Een bondel pijlen, boogh, en knodts verstreckt zijn wapen ,
 Die wappren aen den boom, waer in hy 's nachts gaet slapen .
 Maer zeghine, bestemoer, indien men 't weten magh ,
 Wat jaeght u hier, zoo vreemt, in uwen ouden dagh ,
 In dit geplaecht gewest ? Wie zijtghe die zorghvuldigh
 Naer onze ellende vraeght ? Ghy zijt geen antwoord schuldigh ,
 Doch meltme nietemin uw' naem, en uit wat oort
 Ghy eenzaem herwaert koomt : maer spoedigh : ick moet voort.

K o m . O lantsknecht, schroom niet eens te vragen naer wat zaecken
 Het u believe, en 't geen my vry stae aen te raecken .
 Mijn naem is Kommerijn, dit lant mijn vaderlant .
 Ick zocht uit dezen twist, aen eenen andren kant ,
 Nootdrufstigheid en rust, gestooten uit mijn eigen ;
 En teegh den Rijn op, toen de staertstar ons quam dreigen ,
 Gelijk een roode rocde, en menigh vrouwmensch vloot
 Om 't Leeuwendaelsch gevecht, in bittren baerens noot .
 Nu oproer my verbiet by vreemde oock stil te leven ,
 Zoo koom ick dus uit noot den Rijnstroom afgedreven ,
 En zoek mijn avontuur, en oude kennis hier .
 O knaep, mijn ouderdom viel zuur, en staetme dier ;
 Indien ick mijn fortuin u levendigh zou melden .
 O weide, o boterkarn, o kampen, klavervelden ,
 Weest hartelijk gegroet : zijt anderwerf gegroet ,
 Wel eer gezegent lant, en vleck : mijn weerkomst moet
 Mijn lantsliên tot geen' last, en my tot rust gedyen .

W o u . Indien mijn korte tijt het eenighzins kost lyen ,
 'k Had lust uw avontuur wat breeder te verstaen ,
 Nu jaeght mijn ampt my voort, en dwingt my om te gaen .
 Ghy Leeuwendalers rijft : de Zoendagh is geboren :
 Op op, en treckt het lot : verzoent der Goden toren .

K O M. Wat hoor ick hier al nieuws, och och, maer luttel goets ?
 O Kommerijn, most ghy, na zoo veel tegenspoets
 En kommers en verdriets, noch hooren d'ongelucken,
 Die uw geboorteplaets en Leeuwendalers drucken ?
 Waer heeft u d'ouderdom ten leste toe gespaert,
 Daer menigh zoo geruft zoo stil ten grave vaert ?
 Tot noch toe hebtghe dan vergeefs met uw gebeden
 Geworftelt, en om hulp met vader Pan gestreden ;
 Naerdien hy 't vleck bezwaert met zulck een' wreeden eisch,
 En zich niet zoenen laet dan och door menschevleisch .
 Afgrijfslijck zoenaltaer ! ick ben mijn hoop ten ende ,
 Ten zy de hemel 't radt van 's lants fortune wende ,
 En zette ons lantschap weêr in zijnen eersten staet ,
 Verlost van nijt en twist, en bittren burenhæet .
 My schrickt voor dezen dagh. Wat moet een mensch beleven !
 Wat uitkomst zal ons Pan in zoo veel jammers geven !
 Maer kijck eens, wie komt hier met zulck een blijde vlaegh
 In 't aenzicht ? 'k Wil hem gaen beluiftren uit dees haegh .

A D E L A E R T. H A G E R O O S.

O Schoone zon, ghy rijst wel schoon
 En heerlijk uit den oostertroon ,
 En treck t tot u al 's weerelts oogen ;
 Maer met een krachtiger vermogen
 Verrijst mijn zon, die opgeweckt ,
 Zoo vele harten tot zich treckt ,
 En waerdiger is aengebden
 Van al wat adent hier beneden .
 'k Verwachtze nu, schier afgepijnt :
 Hoewelze slechts voor andren schijnt,
 En niet voor my, wanneerze uit jagen ,
 In niemant minder sचेpt behagen
 Dan in een' minnaer, die zoo trouw ,
 Zijn zinnen hing aen zulck een vrouw ,

En in een' doolhof van gedachten
 Om haer verdwaelt geheele nachten ,
 Geheele dagen, op het spoor ,
 Daer hyze vout, en stracks verloor :
 Gelijck een hart, dat niet te vangen ,
 Den jager pijnight met verlangen .
 Ick zieze, en wilze aen dezen kant
 Al stil verwachten. Zy houdt stant ,
 Voor ons kappelle, als jagers plegen ,
 En groet den Godt, op hoop van zegen ;
 Dewijl, zoo vroegh voor zonneshijn ,
 De deuren noch gesloten zijn .
 Zie Hazepoot van blyfchap springen .
 Zy heft haer stem op om te zingen ,
 En zal gewis den voglezangk
 Ontsteken aen dien zoeten klanck .

H A. Nu ren de hazepooten ,
 Mijn trouwe hazewint ,
 Door duin, en over slooten ,
 Voorby, en grijp gezwint
 Dees hinde, die geen honden
 Grijpen konden .

A D E. Mijn nuchtre Hageroos, die met den dageract ,
 Belust op koelen dauw, zoo geurigh open gaet ,
 En 't velt een' geur verleent, die alles kan verquicken ;
 Hoe wensche ick u ten dienst iet oirbaers te beschicken .
 Behaeght het u, dat ick den hont by 't leizeel ley ,
 Of hazen onderscheppe, of 't vlugge wilt verbey ,
 En keere in zijnen loop, of uwen boogh help' dragen ?
 Gewaerdigh my die gunst, dat ick u onder 't jagen
 Magh dienen, of daer ghy wat adems scheidt in 't groen .

H A. Een minder dienaer kan het Hageroos wel doen ,
 Neen Adelaert, ick ben om niemants dienst verlegen ,
 En minst met u gedient. Ick ken genoegh de wegen ,

- En holen, daer de haes zich heimelijck onthoudt .
- A D E. Alleen en onverzelt te jagen, is 't niet stout ?
 Wie weet wat Saters, hier en daer, in duin, en kuilen,
 In heggen, ruighte, en riet, zich bergen, en verschuilen ?
 Wat schoonheit blijft in velt en wouden onbeloert ?
 Hoe dickwils wort een maeght van Boschgoôn aengesnoert,
 Mishandelt, en gessleurt in duistere speloncken ?
 Wie 't vier te dicht genaect, verzengt zich aen de voncken,
 Of brant zich in de vlam : men koom' het niet te na .
- H A G. Ick leedt in 't jagen noit de minste schimp, of scha :
 't Is veiliger dan oit : en quaem my iet t'ontmoeten,
 Mistrouwen blijft mijn borgh : 'k verlaet my op mijn voeten .
- A D E. Maer d'eerbaerheit vereischt gezelschap op de jaght .
- H A. Dat vinde ick aen mijn' hont, mijn troost, mijn trouwe wacht .
- A D E. Een hont, die redenloos slechts bijten kan, en bassen ?
- H A G. Twee eigenschappen, die ons dienen, honden passen .
- A D E. Geluckigh dier, hebt ghy met haer de jaght gemeen ?
- H A G. Indien u 't jagen lust, sta voort, en jaegh alleen .
- A D E. Helaes ! ick jaegh vergeefs, en vang alleen de schimmen .
- H A. Ghy raeskalt, als ghy plaght. De zon is reede aen 't klimmen.
 Zie daer hoe zy den top van bosch en boom vergult .
 De tijt verbiet dien kout. Ghy leertme vast gedult,
 Met eenen dezen hont. Ay, zie hem 't leizeel trecken .
 Hy janckt van vierigheid, en wenscht zijn padt te recken .
- A D E. Ick hoop niet dat u reede een luttel kouts verveelt .
- H A G. 't Is wonder dat een zoon, gewonnen en geteelt
 Van Godtheên, zoo verblint lafhartigh blijve, en teder,
 Zich zelve tegens my zoo klein kenne, en verneder',
 En najancke eene maeght, die maegh noch moeder kent ;
 Een maeght, die dagelicks door woudt en weide rent,
 En meer behagen scheidt in hazen, en konijnen,
 In dootsche wildernisse, en zandige woestijnen,
 Dan in de tronien van al de jonge jeught,
 Die zich ten reie schickt, en noemt de min een deught

Van 's levens lentebloem, en schept vermaeck in verven

Van lip en wang, die ras verbleecken, en versterven .

Ay Adelaert, my deert uw dwaes en blint bejagh .

Verander van beraet, zoo raet u helpen magh .

Bestee den tijt voortaan in nutter oeffeningen ,

Of zie naer uws gelijk : of zoek by jongelingen

Gezelschap hier en daer. Beschry een briefschend paert ,

Dat geene weerga hebbe in snelheit, vlught, en vaert ,

En ren om strijt door 't velt : of win den prijs met schieten :

Of kaets en kolf om prijs : of zwem door breede vlieten :

Of luchtigh niet een pols gesprongen over hegh ,

En slooten : of den kloot geschoten by den wegh .

Dit past een' helt, een' borst, die vroom is, en rechtschapen .

Dit voeght een' man, als ghy, en welgebore knapen .

Een vrijster achteraan te loopen door het stof ,

En noch zoo laegh te zien, verdient geen' krans van lof .

Verschoon uw fiere jeught : betoom uw bijstre zinnen :

My deert uw tijtverlies, daer niet en valt te winnen .

A D. Och, of ghy waerheit spraeckt, en deernis kreeght met my :

Ten minste zoude ick noch aen uwe slincke zy ,

Of achter op uw spoor, langs heggen, boomen, vlieten ,

Door duin en dal, uw' troost en schaduwe genieten :

Of lesschen uwen dorst met water, als kristal ,

Geschept uit beeck, of bron, in een gezoncken dal :

Of, daer ghy nederhuckte, een bedt van bloemen spreien ,

En decken, daerghe sliect, uw hoeft met groene meien :

Of wiegen u in slaep, met mijne Duitsche fluit :

Of huwenze aen uw keel, een goddelijck geluit ,

Dat duizenden verruckt, die in de boomen hangen ,

Of luisteren in 't riet, van uw muzijck gevangen .

Veranderde 't geluck my heden in een' hont ,

Parijs, of snellen haes, ick vloogh u in den mont :

Ick woude u al het mijne, en lijf en ziel en leven

Ootmoedigh tot een' buit en roof ten beste geven .

H A. Niet hooger, Adelaert: ghy houdt noch streeck, noch maet.

Wat is 'er, dat zich niet van vryers zeggen laet?

Ay, spaer dien roof voor u, of liever voor een andere.

Gelijckheit paert zich best en vreedzaam by malkandere.

A D E. Gelijckheit niet van goet en staet, maer van gemoedt:

Gelijckheit van gemoedt best vrede en vrientschap voedt:

Waer deze ontbreekt, moet vrede en vrientschap ook ontbreken;
Waer buiten ick noch goet, noch bloet, noch afkomst reken.

De vrede en vrientschap houdt de weerelt in den bant.

De hemel drijft op haer: de bare kust het frant,

De zee omhelst de duin, de duiven treckebecken,

Het dartel klimop klimt, en hart en hinde lecken

Elckandere, op 't muzijck van een' gelijcken aert.

De hemel met zijn bruit, het aertrijck, dus gepaert

In liefde en eendracht, wint ons maght van groente en telgen,

Terwijlze gratigh is met zon en dauw te zwelgen.

Mijn lieve Hageroos, mijn dauw, mijn lentevuur,

Woudt ghy u spiegelen aen d'edele natuur,

Gelijckghe met de zon u spiegelt in de beecken;

Ick zagh een zon van troost voor my de nevels breecken,

Die nu uw aengezicht beroeren, vlaegh op vlaegh,

Zoo menighmael ick u vergeefs om oorlof vraegh,

En aensta om wat gunst en voordeel te genieten,

Tot loon van trouwe min. Het zou u eens verdrieten

Dat ick geketent sleip die zware minneboey,

Gedurigh quijne, en treure, en nimmer groey', noch bloey';

Gelijck vertreden groen, of gras op muur, en pannen.

De meit ontlast het vee zijn uiers, stijf gespannen

Van zoete melck en room, wel tweemaal alle daegh:

En ick, die, dagh op dagh, u mijn ellende klaegh,

Wort nimmermeer ontlast van 't juck der minnezorgen.

H A G. Het zy ghy 's avonts kermt, of opzingt met den morgen,

Ghy houdt al eenen toon, en gaet den zelve gangk.

Zoo schept de koeckoeck lust in zijnen ouden zangk.

Men leitme, dagh op dagh, en kermt en klaeght aen d'ooren .

Gazoeck een, die het lust uw jammerklaght te hooren .

Ick houde u niet, noch acht my zulcke dienften waert ,

Noch reken het voor dienst, dat ghy u zelf bezwaert .

Ick zoeck geen bloem of roos te plucken op uw' doren .

A D. Ghy noopt met weigeren mijn liefde noch met sporen .

H A. Verzoeckme niets, op dat u niets geweigert wert .

A D. 'k Verzoeck slechts artseny tot troost van mijne smert .

H A. Ghy zoeckt verkeert een kruit, dat elders lieft wil spruiten .

A D. De min beheerscht mijn hart : wie kan de minne stuiten ,

In 't heetste van haer jaght ? Ick ben my zelf geen vooght .

H A. En wat belet u toch te doen wat ghy vermooght ,

En wilt, en wenscht ? A D. Wat 's dat ? H A. Een andre te beminnen .

A D. Verplant dien ouden boom : verzet mijn jonge zinnen .

H A. Uw vader, door de kracht, die hem de hemel gaf ,

Verwickte en ruckte een eick van haren wortel af ;

Vertilde een' molestee ; en dreef, vol viers, vol torens ,

Een gildos, dat hy plofte ; en wrong een' stier de horens

Uit zijnen norffen kop, en won den naem van Helt ,

Daer niemant voor de vuist hem wachten dorst in 't velt :

En zoudt ghy aen een maeght, een weeskint, u verhangen ?

Om my, een slechte maeght, met bleecke en dootsche wangen

Gaen bucken naer het graf, in 't hartje van uw jeught ?

Verkleinen uw geslacht, en 's vaders naem, en deught ?

Ay Adelaert, ghy zult zoo wijs zijn, en bedaren

Van deze razerny. A D E. Wanneer de wilde baren

Niet langer regens strant en hooge duinen slaen ,

De leeuwrick zode, en gras, de nachtegael de blaên ,

De koe de klaver schuwe, en 't knijn de diepe holen ;

Wanneer de Noortstar verre in 't Zuiden om ga dolen ,

De winter sneeuw en ys, de zomer zaet ontbeer' ,

Dan neemt de min van my, mijn hart van u zijn' keer .

H A. Mijn Hazepoot wil voort : hy ruckt het zeel aen flarden .

A D. Vergun my eerst een' kus. H A. Hoe qualijk kunt ghy 't harden?

- A D E. Och Hageroos, een' geur van uwen rooden mont,
 Een luchtje van uw ziel, mijn roos, mijn morgenstont,
 Verquick mijn' flaeuwen geest, gelijk de wint de kruiden.
- H A G. Ick ga, en hope, eer 't licht ons toestrale uit den Zuiden,
 Te keeren met een hinde, en vetten buit gelaên.
- A D E. Zoo moet ick noch zoo lang in uwe stralen braên,
 Oock daer het dichte loof, of dack van riete hutten
 Het schaep, dat lommer zoekt, kan decken, en beschutten,
 Voor 't steken van de zon, die op den middagh schijnt,
 En inzwelght al het nat, waer na de weide quijnt?
 Neen zeker, Adelaert: het velt staet voor u open:
 Het staet u vry op 't spoor van uw vriendin te loopen;
 Te volgen hare vlucht, als Hazepoot den haes,
 Te wachten op haer leus, als zy den horen blaes'.
 Dat gelt heur na: z'is nu al wijt vooruit gevlogen.

K O M M E R Y N. A D E L A E R T.

- H O u stant, o jonge helt, en dienme uit mededogen
 Ten minste met een woort of twee, een enkel woort.
- A D E. Wel moeder, wat 's uw vraegh? wat zoekt ghy? ik moet voort.
- K O M. Ick koom hier vrcemt gegaen, en had u wat te vragen.
 Wat dochter is het, die daer buiten loopt uit jagen?
 Het schijnt of ghyze kent, en zomtijts onderhoudt.
- A D E. Ick kenze maer te wel: een kennis die my rouwt,
 En eeuwigh rouwen zal, zoo d'onderlinge kuntschap
 Niet verder ga, en zy verstockt geen nader vruntschap
 Wil houden met een ziel, die haer zoo trouw bemint.
 En woudt ghe weten wie de vader van dit kint,
 En moeder zy? Zy weet van vader noch van moeder.
 De Groote Vrerick wert haer trooster en behoeder,
 En voedeze eerlijck op: men noemtze Hageroos:
 Hoe schoon de morgenstont, hoe schoon oock d'avont bloos';
 Zy hoeft noch avontstont noch morgenstont te wijcken.
 Wanneerze in onze beeck zich toie, en ga bekijken,

En spiegelen, dan zietze alleen heur wederga .

K O M. Zoo hoor ick, z'is een wees. A D E. Alle eere waerdigh, ja .

Ghy zoekt met vragen slechts haer afkomst te beschamen .

Een zaeck vernoeght mijn'geest: zy paert twee gaven t'zamen ,

De goelickheit, en deught: ick schel het d'afkomst quijt;

Het zy hier meê hoe't wil; dies hou uw rust. De tijt

Ontdeekt het al. K O M. Ja wel, ick zie my zelve bijster ,

En blint en stom. Hoe vrijt ghy zulck een slechte vrijster ,

Een onbekende wees? ghy schijnt te braef van aert .

A D E. Ay moeder, laeckze niet: z'is my zoo lief en waert ,

Als eenige Vorstin in vorstelijcke hoven .

Ick hoefde een goude tong om al haer deught te loven .

K O M. Het minncade oogh bedrieght, en schat oock 't leelijk schoon.

A D E. Ay, spreek zoo reuckloos niet: dat gaet mijn eer, mijn kroon ,

Ja Venus kroon te na, en Venus roozetacken .

Heur gaven zagh men noit door nijt of opspraeck vlacken .

Al wieze ziet, bemintze oock tegens zijnen danck .

Zy houdt met eenen wenck zoo menigh oogh in dwangk

Als haer belonckt. De selste en vreeselijckste stieren

Bedaeren in 't gevecht, waer zy voorby komt zwieren .

De boterbloem vergult de weide op haren tredt .

De stroom gevoelt een' gloet in 't koelste van zijn bedt .

Wat zou men van den mont al zeltzaemheên vertellen?

Een moerbay, rijp van pas, geen moerbay, twee morellen .

Wat zou men roemen van dat levendige git ,

Of liever van de kool, die onder 't voorhoofd zit ,

En gloeit my al te heet? wat zou men van de vlechten ,

Zoo geel en eêl, als gout en barrensteene hechten ,

Verhalen, daer mijn hart en ziel zich in verstrickt?

K O M. Ick hoor, ghy hebt de bloem van 't lantschap uitgepickt .

A D E. Ja wel te recht de bloem: men praetme van geen tulpen ,

Noch van Augustus zelf. Geen parlemoere schulpen

Zijn schooner dan dit vleesch. Zy hangt van melck en bloet

Te wonderlijck aen een. Maer zwijgh: de horen toet .

Wat fuf ick langer hier? men hoort den horen blazen.
 Ick volgh mijn Hageroos, gelijk heur hont de hazen.
 K O M. Het heughtme, hoe weleer mijn Koeman, als een leeuw,
 My nabrulde, in mijn jeught: nu treur ick, arme weeuw,
 En ga met eenen voet, of liever met drie beenen
 In 't graf: zoo krimpt de tijt al lachende, of met steenen.
 Hy gafme dwers befcheit, al vraeghde ick zonder ergh.
 't Is beter dat men dit een oude kennis vergh',
 En omzoeck', wie noch leef, wie doot zy, en begraven.
 Hoe breng ick noch dit fchip behouden in de haven?
 Waer blijft dit oude wijf? heur oogen vallen toe
 Van onluft: 't lichaem is van 't lange reizen moe.
 Waer ga ick in een fchure, of hoibergh, of in heggen?
 Best rusten dezen dagh? geen eten gaet voor 't leggen.
 Hoe flaeptme 't hart in 't lijf! Nu went uw' tragen tret
 Naer dezen huisman toe: de vaeck is 't zachtste bedt.

R E Y V A N L E E U W E N D A L E R S .

K E E R .

W At fleep een ftaertftar al ellenden
 En jammer na?
 Als Goden zulck een' voorbo zenden,
 Dan dient men dra
 Dees fpringkaer naer te fpeuren,
 Te mercken uit
 Wat bron het fpruit,
 Dat vleck en volck zal treuren.

T E G E N K E E R .

Wy zagenze, als een roode roede,
 Ten Welten ftaen
 Van 't Ooften; als een zwaert, dat bloedde,
 En halve maen,

L E E U W E N D A L E R S .

Dit lantschap dreigen, uit ons teken,
 Den Steenbock van
 Den vader Pan,
 Vergramt op deze streken.

K E E R .

De zee schein mede ons ramp te voelen,
 En uit den bant
 Gesprongen, 't voorspoock aen te spoelen.
 Een walvisch strant.
 De waterblazers, zijn gezellen,
 Aen 't blazen luit
 Met open snuit,
 Daer zanden hem bewellen.

T E G E N K E E R .

Wy loopen vast naer vrouw Velleede
 Om troost: zy spelt,
 Maer geeft geen uitkomst op ons bede.
 Ons vleck en velt
 Blijft quijnen: vee, geboomte en menschen
 Een ieder klaeght,
 Een ieder vraeght,
 Maer sterrest onder 't wenschen.

H E T T W E E D E B E D R Y F .

H E E R E M A N . V O L C K A E R T . R E Y .

DE maen, na middernacht, een poos met eenen nevel
 Betrocken, en vermomt, bescheen daer na den gevel
 Van onze lantkappel, veel blijder danze plagh,
 En schiep uit eenen nacht ('t is vreemt) een' klaren dagh.
 De nachtuil, vledermuis, en nachtrave, uit hun nesten
 Gevlogen, lang voor dagh, begaven zich ten westen,

En

En kozen piepende de zee, en 't zandigh strant.
 Het vee rees t'effens op. Het dorre en drooge lant,
 Dat eene wijl de lucht om regen schein te prachen,
 Zach groener, en begoft de melckmeit aen te lachen.
 Wat dit bediet, versta een wijzer, die het hoeft
 Op zulcke tekens slijpt, en gaerne wort geloof
 In zijne wichelkunst: wy slaen 'er naer in 't hondert,
 En ceren 't geen met recht de schrandersten verwondert.
 Het zy dan wat het wil, het brenge ons heil in 't lant,
 Byzonder dezen dagh; nu Pan den wracckboog spaant,
 En daghyaert al het dorp om 't offer te bereiden.

V O L. Het volck vergaert, om hier den Heemraet te verbeiden.
 Wat grimmet 'er een drang van menschen onder een,
 Zoo man, als wijs, en maecht, en knecht, en groot, en klein,
 En oudt, en jongk. Wat raet? Hoe stillenwe die zwarmen?
 De mannen morren vast: de vrouwen hoort men kermen.
 O vader Pan, versterck den Heemraet met gedult:
 D'onwetende gemeente ontzagh zich noit haer schult
 En misdaet op den hals der Heerschappen te laden.
 Zy volghet haer onbescheit, en laet zich naulijcks raden.
 Dit buldrende onweêr waeit hier jaerlijcks op de kust,
 En steurt, een maent vooruit, de Raden in hun rust:
 Maer gaenwe nietemin haer minnelijck gemoeten.
 De burgery genaect, gerect om ons te groeten.

R E Y. Welbore mannen, Pan behoede u lang gezont:
 Wy wenschen 't uit ons harte, en uiten 't met den mont.

H E E. Ghy vrome burgers, lang moet vader Pan u spaeren,
 En haelen uw geluck in top met uwe jaeren:
 Ons jammert u te zien zoo jammerlijck gestelt.
 De koeien eten gras en klaver, langs het velt;
 Ghy eet uw eigen hart, beknelt gelijk met hoepen
 Van stael, zoo menighwerf de Zoendagh uitgeroepen,
 Den Heemraet roept te hoop, op dat hy wijsheit schaff,
 En langkzaam zich berade, om d'opgeleide straf

Te schutten naer hun maght, of immers te verminderen ;
 Het welck men noit voorheen kost keeren, noch verhinderen .

Betrouw ons 't beste toe : men handelt hier ter steê

Niet ruw, en onbedacht : het kost ons kindren meê .

Hier gelt noch goet, noch bloet, noch haet, noch gunst, noch voor-

De hoofden staen gelijk : de blinde strijckt het oordeel . (deel .

R E Y . Welbore mannen, ghy spreeckt redelijk en wel .

Beschuldighden wy u, zoo most de lantkappel ,

Waer uit men 't lot verwacht, met boosheit zich besmetten ,

Als ghy de lotbus laet voor vrouw Velleede zetten ,

Die enen naem uit twee besfote ceêlen treckt ,

En noemt hem, die ten zoen des grammen Veegodts streckt ,

Voor 't Leeuwendaelsch geweest . Neen mannen, wy betrouwen

U beter toe . Het volck, dat zich geneert met bouwen

En karnen, past een hart zoo rein, als melck en room ,

Geen erghwaen : neen by Pan, wy achten u te vroom .

Daer schort het niet, dat wy van daegh u komen moeien .

Wy gaen met koeien om, maer slaghten paert, noch koeien ,

Die achteruit slaen, en hun voêr met voeten treên .

Wy zijn met Heemraets keur en loting wel te vreên ,

En komen slechts, geport door 't huilen, en het schreeuwen

Van 't vrouwvolck, als ghy ziet, ons wijven, en ons weeuwen ,

En oude besten, elck voor ander dus belaên ;

De vryster om een' knecht, de moêr om 't kint begaen ,

De zuster om den broêr, de peten om haer neven .

Wy bidden, stelt de keur, en uwe stem te geven

Tot loting, uit tot dat de zon de middaghlijjn

Vergulde, en loop' voorby, en uit den zuiden schijn' .

Men heeft dan tijts genoegh om 't offer te bereien ,

Te zuivren aen de beeck, te kranissen, te beschreien .

Ay mannen, doet zoo veel ons vrouwluy tot gerijf .

Al die hier huilen, rijt de doot van angst door 't lijf .

H E E . 't Is reden dat het bloet zijn eigen bloet beklage ,

De moeder voor haer kint, haer vleesch, oock zorge drage ,

Niet

Niet min dan eenigh dier, of vogel voor het jong.
 De koe bemint het kalf, en lickt het met de tong:
 De merrie, in de weide en stal, het weeligh veulen.
 De zwaluw aest het nest, en vaert 'er mede uit speulen:
 En wat maect d'oeivaer van 't hooge nest al werck?
 Toen over menigh jaer het oofteint van ons kerck
 Verbrande, zagh men zelf hoe d'ouden, zoo bewogen,
 Dan uit dan in den roock, rontom de jongen vlogen,
 En troosten hun gebroet, het kale en naeckte krooft;
 Dat piepte vast om hulp: maer als 'er langer trooft
 Noch redding quam, en 't stroo in lichten brant geraeckte,
 Zoo vlogen vaer en moer op 't nest, dat brande, en kraeckte,
 En lieten zich tot asch verbarnen met hun nest.
 Natuurlijk doet het al, wat leven teelt, zijn best
 Om d'afkomst ga te slaen, te helpen, te behoeden.

Al zweert ons niemant dit, wy kunnen 't wel bevroeden:

Een mensch is block noch steen; veel minder vaer, en moer.
 R E Y. De Heemraet var het recht, als mannen, wien het roer
 Van deze Vryheit past te houden, en te sturen.

Zoo lang ghy Heereman en Volckaert elck zijn bureu
 Verdadight, kan ons dorp noch overende staen.

V O L. Maer 't is geen noot, datze al zoo bijster zijn belaen:
 Het lot gelt een' alleen, en nimmermeer ons allen.

R E Y. Een ieder zorgt dat dit zijn bloet te beurt moght vallen.
 Eer 't lot bekent is, vreesst een ieder wien het gelt.

V O L. Waer toe de keur van 't lot dan langer uitgestelt?
 Het lotrecht ga zijn' gangk, zoo raectt men uit dit vreezen.

R E Y. Geen huisman is zoo wijs, die weet wat dit magh wezen:
 Ons vrouwvolck heeft te nacht vervaerelijck gedroomt.

H E E. Het vrouwvolck is by nacht wel tienmael meer beschroomt.
 Dan over dagh. Des nachts verdubblen en verslimmen

De zorgen. D'avontzon verlengt de zwarte schimmen.
 Maer laet ons hooren: waer komt dit gedroom op uit?

R E Y. 'k Geloof Velleede zou niet raen wat dit beduit.

Met oorlof, dat wy dus vrypostigh 't hart uitschudden .
 Een groene weerwolf greep een lam uit al de kudden ,
 En sleipte 't by de keel al bloënde langs den wegh ;
 Dit droomde Duif, en hoe, ter zijde uit eene hegh ,
 Een bock, zoo root als vier, hem quam op 't lijf gesprongen ,
 Dat hy dien roof terstont most slaecken, en gedwongen ,
 Verandert scheen van aert, ja macker dan een lam .
 Ons Maghtelt zagh den vloet noch hooger dan de Dam :
 En toenze kreet, als of de zeefluis door wou breken ,
 Zoo viel het water kort, en hielt zijn oude streken .
 Maer Elsbuur zagh ons dorp belanden op een wrack
 Aen d'allernaeste duin. Een dorre tuineick sprack
 Bescheidelijck, en broght in 't licht geheimenissen
 Van wonderlijck belang, die Godtschalck niet zou gissen ,
 Noch Waermont, die by nacht, gelijk de katten, ziet .
 Twee stammen, versch geplant aen weêrzy van den vliet ,
 Vereenighden van zelf, voor Lutgers slapende oogen ,
 En werden met een schors bekleet, en overtoegen .
 Ick zwijgh van andren praet, het luide zot, of vroet ;
 De wijven zien wat nieuws uit droomen te gemoet .
 Zy hopen op geluck, en dat de kans kan keeren .
H E E. Wy wenschen 't oock. De hoop op beter kan niet deeren .
 Wy zullen met de keur heel langzaem gaen te werck .
 Een ieder brenge vast geschencken naer de kerck ,
 En bidde dat het naer ons wenschen uit magh vallen .
R E Y. Dat geef, dat gunne ons Pan, behoeder van de stallen .
V O L. Hier komen Lantskroon zelf en Groote Vrerick aen :
 Die beide moeten eerst elckandere verstaen ,
 En polssen, cerwe noch op 't wightigh stuck vergaren .
H E E. 't Valt mackelijcker vee dan menschen te bewaren :
 Men stuur' het hoe men wil, wie stuurt het elck te pas ?
 Nu gaenwe, Volckert : 'k wou wel dat het ayont was .

L A N T S K R O O N . V R E R I C K .

DE noot verdaghvaert ons in 't jaer maer eens te zamen .

V R E . Ick wensche , kost het zijn , iet heilzaems te beramen .

L A N . Ick mede : ons onheil heeft nu lang genoegh geduurt ,
En menigh jughdigh borst dit met den hals bezuurt .

Het zaet van tweedraght teelt zoo wrange en bittre vruchten .

V R E . Zoo gaet het , daer de buur zijn ' buurman niet magh luchten .

L A N . 'k Vervloeck het al wat zaet van twist en tweedraght zaeit .

V R E . Men heeft van wederzijde een ' oegst van ramp gemaeit ,
En meer dan eens in 't jaer : men maeit het alle dage .

L A N . Men kent den vrede best , na 'et voelen van die plage .

Wat middel om aen rust te raecten onderling ?

V R E . Indien uw Zuidtzijde eerst ons Noortzijde onderging .

L A N . Maer niemant weet van schult , en schuift het op een ander .

V R E . Zoo blijft men overhoop krackeelen met malkander .

L A N . Van weerzy wort vereischt een scheitsman van 't geschil .

V R E . Het scheiden valt zeer licht , daer ieder luistren wil .

L A N . Men most elckanderen al 't oude leet vergeven ,
En reppen niet van 't gene aen weerzy wert misdreven .

Wat eens gedaen is , kan men nimmermeer ondoen .

V R E . Verstont een ieder dit , wy raecten aen den zoen .

L A N . Noch staet ons echter scherp te luistren wat het lot zeit .

V R E . Eerst onderling verzoent , en echter met de Godtheit .

L A . Ghy spreekt zeer wel : de mensch verzoen ' zich eerst met mensch .

V R E . Mijn naem is rijk van vre : 't is vrede al wat ick wensch .

L A N . Mijn naem de kroon des lants : ick help den lantvre kroonen .

V R E . Och , wenschtenze al om pais , en vrede , die hier wonen !

L A N . Mijn Heemraet Heereman wenscht hartelijck om vreê .

V R E . Mijn Heemraet Volckert wenscht uit al zijn hart dit meê .

L A N . De vroomsten onder ons zijn oock tot pais genegen .

V R E . De slimsten onder ons versteuren zulck een ' zegen .

L A N . De slimsten onder ons zijn van geen ' beter aert .

V R E . De baetzucht treckt genot uit 's anders qualijckvaert .

L A N. Men banne d'eige liefde, om eenmael te beginnen .

V R E. Zoo moft men om 't genot zijn' nabuur niet beminnen .

Maer koopen pais en vrede, oock met zijn eige fcha .

L A N. Wy mercken het gebreck ; maer 't heelen komt te fpa .

't Gebreeckt aen vreedzaamheit : dit kruut wil qualijck waffen ,

Dewijl men floft op 't wiën van 't onkruit wel te paffen .

Een ieder pafst met vlijt zijn nabuurs hof te wiën ,

In 's anders wooning gaeuw, en t'huis niet nacu te zien ;

Dies leggen huizen wilt en woest, en zonder zeden .

V R E. Het domme en stomme vee gehoorzaemt eer de reden .

Men leit het zonder toom, en drijft het zonder stock :

Het vecht wel onderling, maer voedert geenën wrock :

Het nut gemeene weide, en zal geen' macker pramen :

Genaeckt de wreede wolf, het fteeckt de hoorens t'zamen :

Zoo heeft het in 't gemeen te vyant, of te vrient .

Verftont dit Leeuwendael, het wert 'er van gedient .

L A N. 't Is kunft zijn eigen nut en nadeel recht te kennen .

V R. De fchade leer' den mensch, die traegh tot deught kan wennen .

Een ezel ftoot maer eens zich aen den zelveñ fteen ;

De mensch wel zevenmael, en denckt niet om zijn been .

L A N. De reuckeloooze voel' zijn jammer dan in 't ende .

V R E. Zoo varen menighen ten grave in hun ellende .

L A N. Zy wijten het zich zelfs, die niet te raden zijn .

V R E. Met reden, want zy zelfs zijn oirzaeck van hun pijn ,

Oock dat onfchuldigen om zulck een woeftheit lijden ,

Met recht beklagens waert, in onze ondancckbre tijden .

L A N. Ondancckbaer wel te recht voor veel genoten goet ,

In pais, die neering baerde, en weelde, en overvloed ;

Die baerden hoovaerdy, verwaent, en trots, en smadigh :

Zoo quam de tweedraght voort, te byfter en baldadigh ,

In 't midden van het feest, geviert ten roem van Pan .

Men at 'er, en verdronck de zinnen in de kan ,

Zoo dat men tot gevecht en messen quam, van woorden .

V R E. Hoe bulderde in dien storm het Zuiden tegens 't Noorden ?

L A N.

L A N. Den stercken Waerandier en Duinrijk stont dat dier.

V R E. Geluckigh voeren zy uit dat krackeel van hier:

L A N. Wel eereijck, maer voor hun vrouwen ongeluckigh.

V R E. De hemel zette om hen zijn aenzicht droef en druckigh,
En bleef veel dagen staen in die bedruckte ploy.

De koey vergat het gras; het paert zijn voer en hoy:

Het bosch verschoot zijn groen: de boom vergat te groeien.

Hoe zagh 'er 't vleck toen uit, dat heerlijk plagh te blocien,

Gelijck een wijngertranck, die langs den gevel klimt?

Hoe is de weerelt voort, gelijk de munt, verslimt?

L A N. Hoe wortze dagelijcks, van schalck en slim, noch slimmer?

V R E. Ten zy een Godt dit keere, ons onheil redt zich nimmer.

L A N. Wie zelf zijn handen rept, die wort van Godt geredt.

V R E. Het slimste is, dat de twist al heeft zijn ploy gezet.

L A N. Men wanhoop' niet: de tijt verandert de gemoeden.

V R E. 't Waer lang geschiet, vergat de wrock de wraeck te voeden.

L A N. Ick ra voor eerst, dat elck den andren willigh wijck',

En meerder minder niet om baet verongelijck',

Zoo kost rechtvaerdigheit den vrede haest gemoeten.

V R E. Och quaemze, en stroiden wy olijven voor haer voeten!

Ick zaegh dit oude vleck vergroot, en uitgeleit.

L A N. Wat raet, nu ons de keur alreede is aengezeit?

Wou Pan zich met een' bock of witten ram vernoegen.

V R E. Al eischte hy een kudde, ick riedt dat wyze sloegen.

L A N. Zou 't oock geraden zijn te zien of 't kon volstaen?

V R E. En quaem dat avontuur dan avrechts te beslaen?

L A N. Men gaf dan tijts genoegh het geen wy hem beloofden.

V R E. En trof de wilde knodts dan 't volck, en al de hoofden?

L A N. Her was om beters wil een stoute kans gewaeght.

V R E. 't Is haest gewaeght, dat lang en eeuwich wort beklaeght.

L A N. Men moght zich liever eerst bevragen by Velleede.

V R E. De Priesterin van Pan zou staen op d'oude zede.

L A N. Vermagh een Godtheit niet te scheiden van haer recht?

V R E. De meester laet zich niet bedillen van den knecht.

L A N. De Godtheit kan en magh den schuldigen wel sparen .

V R E. Wanneer haer dit behaegh', dan zal zy 't openbaren .

L A N. Maer 't wachten valt te lang: men stort vast jeughdigh bloet .

V R E. Wat middel voor dit quaet, of liever noodigh goet ?

L A N. Ick raem 'er naer, en wensch dat wy een middel vonden .

V R E. De tijt is kort: wy staen aen dezen dagh gebonden

Wel stip: de Roeper heeft ons lang te keur gedaeght,

En 't gansche lant rontom van 's volcks gekerm gewaeght .

Het volck verzuimt zijn vee, en heeft noch hart, noch zinnen .

L A N. Wat baet gekerm, indien het kermen niet kan winnen ?

V R E. Gekerm heeft menighmael der Goden wrock verzacht :

L A N. Maer in geen twintigh jaer: zy luistren naer geen klaght:

Met deernis hoort de mensch het blaten van de lammeren .

V R E. Onnoosse dieren, och, men moet zich uwer jammeren .

L A N. Men vint oock menschen, die niet min onnozel zijn .

V R E. Onnooslen in der daet, onnozelen in schijn .

L A N. De schijn bedrieght 'er veel, en is gewoon te liegen .

V R E. De schijn kan menigh mensch, doch nimmer Godt bedriegen .

L A N. Hoe menigh zeilt den schijn en schaemte en eer voorby ?

V R E. Dat leert d'ervarenheit aen uwe en mijne zy .

De schapen laten zich van stof en vuilnis wassen ;

Daer 't zwijn zich mest in slijck en modderige plassen .

De menschen aerden elck naer een byzonder dier .

Wie op de troni merckt, bekent het aen den zwier ,

Oock dickwils aen 't geluit, en zoo verscheide klancken .

L A N. My dunckt ick hoor geluit: sta vast: het wil 'er wancken .

Hier komen Warenar en Govert naer ons toe .

't Zal best zijn datwe gaen: ick ben dit buldren moe .

De Heemraet komt met hun, die magh hun klaghten hooren .

V R E. Vergeefs de rust gezocht: ick geef den moedt verloren .

V O L C K A E R T . H E E R E M A N . W A R N E R . G O V E R T .

D' Een bouwt, en d' ander breeckt: wat hoop van vrede is hier ?

H E E. Wy lesschen vast den brant: een ander blaest in 't vier .

V O L. Men viert den offerdagh met buldren en met razen .

W A R. De knechts verguizen nu de meesters, en de bazen :

Dat tuight dees arme haen, met zijn' gebroken poot .

G O. En wat getuight dit lam ? ick vischte 't uit de sloot ,

Daer Warners dogh het joegh. Wat kan een lam verbeuren ?

Zoo 't niet verdroncken waer, ick zou het feest niet steuren

Om zulck een kleinicheit : maer ieder moeit zijn scha .

Die hont bast nacht en dagh zoo vee als menschen na :

Hy bijtze oock wel in 't been, en komtze al stil bestoken .

W A R. En had mijn haen zijn' poot by ongeval gebroken ;

Ick trooste 't my : maer nu komt Goverts knecht zoo wijt ,

Dat hy moedtwillighjck een' eicken kneppel smijt

In 't hondert, in den hoop, daer al de hoenders picken

De boeckweite op mijn werf. Zijn dit geen fraeje sticken ?

De kneppel treft den haen, die tuimelt ginder heen .

Men loopt naer Rookam zien, en ziet 'er hoe zijn been

By 't lijf, gelijk een stet, blijft hangen. Wie kan 't heelen ?

Nu krijt al 't huisgezin, en steeckt wel vijftien keelen

En kloeken t'effens op. Op zulck een buurgerucht

Nam Goverts knecht by tijts, huis uit, huis in, de vlught .

Het was hem oock geraên. H E. 't Is lang genoeg gekeven .

Laet Govert hem een' haen gewilligh wedergeven .

Men vechte om geenen haen, om geen verdroncken lam .

W A R. O Rookam, och, hoe hangt uw dubble kroon en kara

Zoo flap, gelijk uw baert. Wie kan dees scha vergoeden ?

Waer vint men uws gelijk ? Neen Govert, ghy zult bloeden :

Die moedtwil is te groot. G O. En wie vergoedt mijn lam ?

W A R. Men wijte een' dollen dogh dat dit om 't leven quam .

V O L. De meester van den dogh moet zelf de schult vergelden .

W A R. Wie weigert hem een lam ? Maer zelden, al te zelden ,

Zagh iemand zulck een' haen, als Rookam, in ons vleck .

Wat haen, hoe bits hy was, boot hem vergeefs den beck ?

Wie was niet doof of blind, die zich in 't perck liet hooren ?

Waer vocht oit haen zoo trots, met slagphen, beck en sporen ?

Al stack hy op zijn aem, al quam langs 't lijf het bloet
 Gedropen van het hoofd, noch hielt de kamper moedt,
 Dat 's vyants veder stooft: dan stont hy als een muurwerck.
 Hoe trots was hy van gangk! Wat droegh die gast een uurwerck
 In zijnen kop! Hoe sicks, hoe klaer en helder plagh
 Hy lant en dorp rontom te wecken voor den dagh!
 Bezie zijn pluimen vry, die roode en goude veeren.

O Rookam, wie dit ziet, die moet zich uwes deeren.

G O. Ghy zwijght nu wat al schade ons Zuidtzy heeft geleên.
 Haer honighkorven zijn de kappen afgesnecên,
 En om wat honighs ging de gansche stock verloren.

W A R. Ghy liet uw' waterhont ons vogelkoiën stooren
 Om eenen teelingk, en verjoeght de gansche vlught.
 Zoo wort de koy geschent: de vogel schuwte dees lucht.

G O V. Ghy houwt van boven neêr, dat boom en stam verwatert,
 En uitgaet: is 't niet fraey? dan lacht men, dat het schatert.

W A R. Ghy licht een anders fuick, en zinckt haer in de kil,
 Of vischt in 's buurmans sloot en wateringe al stil.

G O V. Ghy zet by schemering 't verlaet al heimlijck open,
 En laet een' bracken vloet in velt en ackers loopen,
 Die quijnen jaren lang, vergeven door dien wrock.

W A R. Hoe dickwils taste uw herck wel over in ons block?

G O. Ghy tast wel achter om naer icmants schaer, en kouter,
 Of draeght ons koren van den molen: wie is stouter?

W A R. Ghy melckt een anders koe, by klaren lichten dagh:
 Dat bleeck niet lang geleên, toen Melcker quam op slagh.

G O. Ick wist dien buit zoo stil by avont niet te morsfen,
 Als Grijp, die 's nachts wel durf op 't velt ons gerven dorssen.

W A R. Had Gijs den springhengst korts den staert niet afgeknipt
 Om 't paertshair? evenwel is hy 't gevaer ontslipt.

G O. Wie stack den driescht in brant? wie queet zich lest zo wacker,
 En wierp by doncker nacht dat onkruid in den acker?

W A R. Wie groef ons knijnshol op? wie dorst ons watering
 Vergeven, dat men niet dan doode visschen ving?

G O. Wie

- G O. Wie zagh ter middernacht , wanneer de menschen droomen ,
Die nachtrave Eerijcks ooft affchudden van de boomen ?
- W A R. Waer vont men oit in 't lant een visschers maet zoo kloeck ,
Dat hy op 't lant een' haen kon visschen met een hoeck ?
- G O. Niet waer ? die, toen het sneeu aen boom en tak bleef hangen,
De duiven op het voêr kon met zijn slaghnnet vangen ?
- H E. Waer toe dit bits verwijt ? de tweedraght groeit en wast
In top, terwijl men kijft, en bast en wederbast.
Dees droeve dagh gebiet den buretwist te staecken .
Door schelden zal men traegh tot eenigheid geraken .
- V O L. Dat 's recht : oock is het hier geen tijt van lang te staen :
Men zal terstont te kercke, en dan te keure gaen .

W A R N E R . V O L C K A E R T .

- D E Heemraet hoor' my eerst : ick heb een woort te spreken .
- V O L. Wat zoektghe rust , of twist, en altijd wint te breken ?
Zoo raect men niet gelijk : zoo wort geen dorp geredt .
- W A R. Dat onrecht dient hem eerst met recht betaelt gezet .
Hoe roept men dus om vrede ? ick kan den vrede missen .
Het spreekwoort zeit : in troebel water is 't goet visschen :
Want geen krackeel zoo klein, men haelt 'er voordeel uit .
Waer slagen vallen, valt gemeenelijck goe buit .
- V O L. Zoo wondtghe om eige baet den pais wel eeuwigh derven ,
Al zou 'er jaer op jaer een lants of tien om sterven ?
- W A R. Men sterft maer eens. Wie sterft, die is zijn' kost gekocht .
- V O L. O zotte Warner, zwijgh : wat spreekt ghy onbedocht !
Zou een, om by 't verdriet van velen wel te varen ,
En om een buick vol broots, zoo menigh man bezwaren ?
Dat leerr' de reden niet : de domste koe van 't lant ,
Indienze spreken kon, gebruickte meer verstant .
Zoo zal men langkzaam 't vier van ons krackeelen lessen .
Wat is 'er bloets gestort, en vleisch gekerft met messen !
Hoe menigh brucker lants vervochten by den dronck ,
Verzopen in 't gelagh ! Wat heeft dit out en jonck ,

En man en wijf beklaeght ! Hoe zagh men zoo veel hinders
Versterven jaer op jaer van d'oudren op hun kinders !

De mannen eerst, en dan de wijven hantgemeen ,
Plock hairen vaer en zoon, de vrienden onder een !

Wat hoorde 't een geslacht het ander niet verwijten ,
En spuwen in 't gezicht, met krabben, slaen, en bijten !

En houdt ghy Warner noch dit kluwen in de war ?

Zoo gaf men u te recht den naem van Warenar .

W A R . Men vint 'er meer dan ick, die passen wat te hebben .

Een ieder vlamt op winst. De spinne spint haer webben

Om winst : om winning vlieghe de bye naer beemt en bosch .

Om loutre winning zit de vlieghe op koey en ros .

Om winning zweetenze al, de kleinen, en de grooten .

Om winst pickt d'oiervaer de kickers uit de slooten .

Om winning loopt de kat uit muizen in het velt .

Als ick 'er vet by wordt, wat roert my wien het gelt .

V O L . Ick rade u hou gemack : men zal den haen vergoeden .

En zoo ghy ons bestaet een nieuw krackeel te broeden ,

Men stelt u lichtelijck ten spiegel van 't gemeen .

W A R . En breng ick Leeuwendael noch heden op de been ,

Het wil de Heerschappen en al den Heemraet heugen .

Laet zien wat Warner kan : laet zien wat zy vermeugen .

Daer gaet de pocher heen. O Rookam, arme haen ,

'k Wil Govert noch van daegh het been in stucken slaen .

R E Y V A N L E E U W E N D A L E R S .

K E E R .

B Rengt vrolijck pijnloof, groene meien :

Brengt kaes, en boter, geel als gout :

Brengt room, en bloemen uit de weien ,

Ter Lantkappelle, om Pan gebouwt .

Komt herwaert : komt hem nader :

Vereert nu zuivel, bloem, en tack :

En looft den goeden Vader:
 Begroet hem, dien het heiligh dack
 Beschut voor wint, en regen.
 Hy gunne ons zijnen zegen.

T E G E N K E E R.

O bocksvoet, geitor, fluitevinder,
 Gespickelt met uw lossvel;
 Ghy wispelstaert dan hier, dan ginder;
 Ghy langebaert, zoo zoet op spel
 Van dunne rieten, zeven
 Aen een gekleeft; uw hotens staen
 Op 't voorhoofd, spits en even,
 Gelijck een boogh, of halve maen:
 Root aenzicht, die uw hairen
 Bevlecht met pijnboomblaren:

K E E R.

Verdiende ghy by d'eerste Goden
 Een achtste plaets, en most de Nijl
 Zich buigen onder uw geboden;
 Hielt out Athenen uwen stijl;
 Most Rome uw feesten vieren;
 Begrijptghe 't wezen van Natuur,
 Zoo veel gestarnde dieren,
 De lucht, het water, aerde, en vuur;
 En zijt ghy 't Al in allen,
 O Vooght van jaght en stallen;

T E G E N K E E R.

Zoo blusch den brant der lantgeschillen:
 Vereenigh Zuidt- en Noorderzy:
 En zijt ghe met een' bock te stillen,
 Ja heele kudden; eisch het vry.

LEEUWENDALERS.

Ontflaze, die u eeren,
Van 't heilooze offer, van dit bloet;
En is het lot te keeren,
Ontlast ons: eisch een zachter boet,
Oms vee, geen vleesch van menschen;
Het oogherck van ons wenschen.

HET DERDE BEDRYF.
HAGEROOS. REY.

HEt diende nader niet: ick was alree beknipt,
Maer ben, ter goeder tijt, den sehender noch ontslipt.
REY. Wat zeght ghe, Hageroos? wie droegh zo luttel kennis,
Dat hy een zuiverheit, zoo wit als sneeuw, met schennis
En schande smetten wou, zoo reuckloos, en ontzint?

HAG. Ick weet niet wie het was, of wat hem had verblint.
Hy quam my stil aen boort, en speelde vast den stommen,
Om door stilzwijgentheit zijn boosheit te vermommen,
Een boosheit, die gewis haer straf gevoelen zal;
Want niemant schimp' met Pan: hy ziet ons over al,
In hol, en achter duin; in 'nighre, en onder hagen.

REY. Zoo gaet het haer, die op het zoenfect loopt uit jagen,
Alleen, en onverzelt; nu alle de gemeent,
Bekommert en beducht, al hangends hoofts, beweent
D'onzekerheit der keure, en 't zekre lot van 't outer:
De Heemraet gaet te keur, verdaeght van blinde Wouter:
En scheptghe noch vermaeck in jaght, en wils, en duin?

HAG. Ick zoek mijn eige niet, maer Leeuwendaels fortuna,
En had een hinde op 't spoor, met meining, na het vangen,
Haer voor 't gemeene beste in ons kappel te hangen;
Of Pan hier door vermorwt, een vrolijcke uitkomst gaf.

REY. Vergeefme dan dat iek onwetende u bestraff:
O deeghlijckheit, ghij zijt wel waerdigh, datze u dancken.
Een ander zit en slijt den dagh met ydel jancken;

Ghy slaet de hant aen 't werck : een ander kijft en tiert ,
 En steurt zijn buurmans rust ; ghy draeght u vroom, en viert
 Het feest in eenzaemheit, en zonder tijt te spillen ,
 Verzoeckt door offerhande en hinden Godt te stillen .
 Vergeefme dat ick u bedilde, zonder slot .
 'k Geloof geen sterflijck mensch behoedde u, maer een Godt,
 Van wien ghy zekerlijck uw afkomst wel mooght rekenen ,
 Naerdienze zich ontdeekt door geen onwisse tekenen .
 Dat hy u lange spaer', die boven zit aen 't roer .
 Laet hooren hoe het ging, en wat u wedervoer .
H A G. Ick wist het leger, daer een hagelwitte hinde ,
 In dichte ruighte en riet, dat 's jagers oogh verblinde ,
 Zich dagelijcks onthielt, dies teegh ick derrewaert ,
 Maer vont het ledigh nest. Mijn winthont, heet van aert ,
 Was toghigh om het wilt in 't wilde na te sporen ,
 En kreegh verlos, en stoof door zant, en hegh, en doren ,
 En kreupelbosch in duin, en snuffelde over al .
 Zoo miste ick hem daer na, en hoorde geen geschal .
 Mijn yver voerde my terwijl naer waterplassen ,
 Daer, aen den voet van duin, de beeck begint te wasschen ,
 En door de biezen ruischt . Hier viel ick plat ter neer ,
 En zagh, na eene poos, de hinde, die van veer
 Allengs genaecte, en scheen heur hart te willen laven .
 Ick loofde slücks aen Pan dat puick der offergaven ,
 En had den pijl al ficks op mijne pees gezet ,
 Zoo dra de hinde quam, en lobberde in dit wedt .
 Maer onder 't micken komt een onverlaet, een schenner ,
 O Godtheit van de jaght, alweter, hertekenner ,
 Bescherm mijn zuiverheit, en geef getuighenis .
 Hoe Hageroos zich droegh ; hoe zy 't ontworstelt is .
R E Y. Ontstel u niet : hy zal den Rechter niet ontsluipen .
 Nu wisch de tranen af, die langs uw kaecken druipen .
 'k Verlang hoe dit verging . 'k Geloof ghy bleeft beschut
 Door uw onnozelheit, uw toeverlaet, en stut .

- De deugt behoeft geweer, noch boogh, noch pijl, noch wachter .
- H A G. Hoe beeft mijn hart van angst ! hy quam my op van achter ,
 Gelyck een looze vos een velthoen grijpt, wel stijf .
 Hy sloegh met alle maght zijn armen om mijn lijf ,
 Noch vaster dan het veil een eicke kan omvatten ;
 En ick, om 't allereelste en waertste van mijn schatten ,
 Mijn eerbaerheit, in noot te bergen, nam al heel
 Mijn toevlught tot mijn stem, en stack een klock, en keel
 Zoo luide en schricklijck op, datze over hegh, en tuinen
 Ging wentelen in zee, door d'omgelegen duinen .
 Op zulck een' luiden kreet liep Adelaert hem in ,
 En greep dien onverlaet by 't hair, by kop, en kin ,
 Dat hy gedwongen wert my bange maeght te slaecken :
 En ick, zoo dootsch en wit om 't hooft, gelyck een laken ,
 Begafme herwaert aen, al omziende, en beducht
 Hoe 't Adelaert vergingk, na mijn verbaesde vlught .
- R E Y. O eerbre jongelingk, men zal u eeuwigh roemen ,
 En vlechten krans op krans van bladeren, en bloemen ,
 Met maeghdevingeren gelezen, en gepluckt .
 Ghy lijdt niet dat de deught en schoonheit wort verdruckt .
 Een Godtheit heeft van daegh u heerlijk begenadight ,
 Beschoncken met dien prijs, dat ghy een Maeght verdadight .
 Hoe voeght u zulck een lof, gelyck een pijnloofkrans
 Onze Opperprieesterin. De roos verliest haer' glans
 En geuren, maer uw lof zal nimmermeer versterven .
- H A G. Hy moet' verdienden loon naer zijne deught verwerven .
- R E Y. Dat loonen staet aen u : dat hebt ghy in uw maght .
- H A G. Mijn maght is wonder kleen. Die heusche vryer acht
 Geen loon : hy volght de deught van zelf, alleen uit reden .
- R E Y. Hy volght oock Hageroos met zuchten, en gebeden ,
 Gelyck de schaduw 't lijf. Hy volght u waerghe gaet ,
 Des middaeghs, 's avonts spade, en met den dageraet .
 Dat weten zon en maen, en oock de morgenstarre .
 Hy volght u in het dorp, en by de stract, en verre

Van honck, wanneerghe jaeght, en stuiſt door 't gulle zant.

Vergelt nu eens zijn deught, en bie hem mont, en hant.

H A G. Ghy paert den zomertijt met onze winterbuien,
De lely met het sneeuw, ons Noorden met dat Zuien.

't Verdrietme dat hy my dus naloopt, vroegh en ſpa.

R E Y. Hoe qualijck quam het u van dezen dagh te ſta?

H A G. Het quam te ſtade of niet, ick achtme des onwaerdigh.

Hy houde zich gerufft, en voor een rijcker vaerdigh.

Hy zoecke een van bekend en overout geflacht.

Zoo lang als d'overbuur zijn' overbuur veracht,

En dwers vall', kan geen min en liefde op beide kleven.

R E Y. Hy vrijde u voor de doot: misgunt ghy hem het leven?

H A G. Neen zeker: dat hy leve, en bloeie hondert jaer.

R E Y. Misloonde knaep, hoe valt u 't minnejuck zoo zwaer,

Gelijck het ros den ploegh door vetten klay te trecken.

Ghy ziet vol hartewee de duiven treckebecken,

En elcke wederga genegen tot heur ga.

De beeckzwaen bruift vol viers het witte wijfke na,

En ſtrengelt hals om hals: zy weet van wederkuffen,

Daer 't kille water zelf haer' gloet niet weet te bluffen;

En ghy, getrouwe knecht, beſchermer van haer eer,

Verwacht van Hageroos geen' trooft noch vrientſchap weêr.

O winterroos, te ſcherp gewapent met uw' doren.

H A G. Hy ſchuw' den dorenſtruike. R E Y. Hou op zijn min met ſporen:

Te noopen, dagh op dagh, door 't afflaen van een beê.

Ick zie hem van een duin noch plompen ſteil in zee,

Of worgen aen een pees, of van een eicke ploffen,

Of van zijn' eigen pijn, en eige hant getroffen.

Ay Hageroos, ay, ſchut zijn ongeval, gelijk

Hy u beſchutte, eer ghy te vallen quaemt in ſlijck.

H A G. Ick ga in ons kappel my zelve danckbaer toonen,

En zal het Adelaert, zoo dra hy koom', beloonen

Met danckbaerheit, gelijk een eerbaer hart betaemt,

En een van kleine maght. R E Y. Zy vint zich zelf beſchaemt

Om zijn getrouwicheit. Ick zagh haer wangen blozen,
 My docht de minne doock in lommer van die roozen.
 Hoe kan een edel hart, tot alle deught bereit,
 Vergelden zulck een trouw met wederwaerdigheit?
 Z'ontveinst haer minne, en weet zich wonderlijck te wachten;
 Maer 't mist ons, zienwe niet het pit van haer gedachten.

A D E L A E R T . R E Y .

W I E jough ter weerelt oit geluckiger dan ick?

R E Y . O jongelingk, ghy zijt nu wonder in uw schick .

Ik heb 't verslagh al wech. A D . Van wie? R E . Van uw vriendinne .

A D . Och, waerze mijn vriendin ! Hoe gloeit mijn hart van minne ,

Noch vieriger dan oit ! R E . Waerom ? A D . Ick hoorde, en zagh

Haer eerbaerheit, en deught, daer zy ter aerde lagh ,

En kreet, en spoogh, en beet dien schender, dien schoffeerder

In 't aenzicht ; maer vergeefs, had Pan haer geen verweerder

Gezonden ; had ick haer niet daetelijck ontzet .

Waer is zy ? R E Y . Ter kapelle, en stort 'er haer gebedt

Voor Pan, en heeft beloofd uw trouwe daet te kroonen .

A D E . Zoo hoop ick in het hart, dat edel hart, te woonen .

Wat tijding brengtghe my, zoo snel op 't ongezienst !

'k Geloof het geen ghy zeght. Hoe kan in 't ende een dienst

Na vele diensten eens een vrijsters hart bewegen !

Och Adelaert, ghy liept, door hagel, sneeuw, en regen ,

Niet ydel noch vergeefs uw Venus achter aen :

Een uur betaelt het al. R E Y . Nu blijf een luttel staen :

Versteur haer aendacht niet : verwachtze hier ter stede .

A D . Hoe springt dit dier : sta stil. Ick breng haer' jaghthont mede .

Hy janckt om zijn bazin, en misteze al een wijl .

Ay lieve, hou hem wat : 'k wil achter eenen stijl

Aen ons kappeldeur gaen verschuilen in het duister ,

Op dat ick heimelijck d'aendachtige beluister' ,

En mercke op heur gelact : de minne maectme stout .

R E Y . Ga heen : maer geen kappel noch outer wert gebouwt

Op dat een vryer daer zijn vrijster zou beloncken.
 'k Vergeef het hem nochtans: hy is van liefde droncken,
 En raeskalt in dien droom: men naem het anders vrent;
 Dat hy, terwijl het dorp de namen telt, en stemt
 Tot loting, op de jaght zijn harteblat ging vinden,
 Wiens ooghmerck hooger ziet, en liever Pan met hinden
 Dan menschenbloet verzoent. Bezie hem eens: hoe stijf
 Hoe stockstijf gaept de knecht? Kan niemant aen een wijf
 Geraecken, zonder dus door 't velt te loopen brullen,
 Gelijk een wilde bors? het hair met spogh te krullen?
 Te huilen als een hont? ick nam 'er liever geen,
 Al schonck men my de keur uit al het boereveen.
 Zy hoeven 't jawoort niet zoo byster t'overloven.
 Mijn min is vier, noch kool: men hoeft niet te dooven;
 Al pratenze dat Pan, in Oostlant, by een' vliet,
 Zijn mallicheden zocht, en naerpeurde in het riet:
 Dat hy, om d'oude maen by avont te begorden,
 Ging mommen, als een bock, ja zelf een bock most worden;
 Indien men 't zeggen magh, daer 't niemant ziet, en hoort.
 Wel vryer, wel hoe dus? heeft zy uw oogh bekoort?
 Bekoort? ja wel te recht: nu worde ick eerst gevoelijck.
 Al smolt menze al in een, geen schoonheit is zoo goelijck,
 Zoo degelijck als zy. Wat heb ick daer gezien!
 Een beelt van zuiver sneeuw, met neê geboge knien,
 Noch witter dan her vel, waer meê zich Pan bekleede.
 R E Y. En schepte ghy geen' troost uit haer oprechte bede?
 A D E. Ja honigh, want zy badt: o Pan, beloon het hem,
 Die my te hulpe quam op mijne heesche stem.
 Hoe kan zoo groot een deught by my haer' geur vergeten?
 Bescherm hem; nu de Raet te keure is neêrgezeten.
 R E Y. Zoo gaet het vast, ghy spant alleen de kroon in 't hart
 A D E. Alleen, en anders geen. De bruit is mijn. Ick tart
 Zoo menigh jongman, als by dochters oit verkeerde.
 Geen dochter vieriger oit Godt en d'ouders eerde

Als zy, gewis een spruit van goddelijck geslacht .

Och, wist men eens wie haer ter weerelt heeft gebraght;

Al schijnenze uit het krooft haer moeders aert te gissen .

R E Y . Een dochter, zoo als zy, kan licht de moeder missen .

A D E . By vlagen met gedult , tot dat d'onkundigheid

Van haer geboorterecht, dat noch verholten leit ,

Allengs haer in den krop en in het hoofd koom' schieten :

Dan zitze, en smilt, als sneeuw : dan gietze heele vlieten

Langs hare wangen neêr : dan berstze in klaghten uit :

Dan slaet de wedergalm in duin en dal geluit ,

En helpt konijn, en haes, en jaght, en wilt op hollen :

Dan huiltze d'oogen uit, wel root en dick gezwollen .

Dan duncktme schijnt die zon door eenen regenboogh :

En ick, in ruighte en riet gedoken, schroom om hoogh

Te zien, en d'eenzaamheit van mijn Princes te steuren .

O moeder, roeptze dan, ick zie uw lijf verscheuren

Van eenen wreedten wolf; u uitgaen, zonder troost;

Of verre van uw vrucht, om hulp noch uitzien, Oost

En West; of in een graft verdrincken, en versmooren .

Dan smijtze uitzinnigh uit al wat haer komt te voren .

Dan denck ick : zagh de zon wel oit zoo vroom een kint ,

Een weeskint, dat zoo teêr zijn moeder noch bemint ,

En niet vergeten kan ? R E Y . Wat noot is 't ? Groote Vreerijck ,

Een Heerschap zoo geacht, zoo lantrijck, en zoo veerijck ,

Bemintze zoo, gelijk den appel van zijn oogh .

A D E . Ja wie bemintze niet ? wie zet haer deught te hoogh ?

Zy versde noit haer wang met moerbay, of morellen .

Zy looght noch bleickt geen hair. Zy zoekt geen jonggezellen .

Zy schuwte de ledigheid, al even kloeck, en kuisch ;

Het zyze jaege in duin, of neerzitt' binnen 's huis ,

En overpeinze al stil wie alles kan besturen .

Dat tuight het huisgezin : dat tuigen al de bureu .

O Hageroos, uw vier ontvonckt mijn ziel, als stroo .

R E Y . Vat aen, daer is de hont, haer jaghtknaep, die zoo noo

Gebont

Gebonden gaet, als ghy wel gaerne gingt gebonden
Aen 't hairshoer van een wijf. Zy heele uw zoete wonden:
Ick ga vernemen wien de keur hebbe uitgepickt.

A D E. Ick volgh, zoo ras als hier mijn zaecten zijn beschickt.

H A G E R O O S. A D E L A E R T.

Z Yt ghy dat, Adelaert? o Koning van de helden,
Hoe kan ick uwe deught, uw vromicheit vergelden,
Die minder ben van staet, en slecht, en min gezien?
't Is billijck dat ick dit naer mijne maght verdien'.
Gebruickme t'uwen dienst, uw leven lang, in eere.

A D E. Ghy Schoonste bietme meer dan ick op u begeere,
Of oit verdienen kost. Wie zou een maeght in noot
Verraden? dat waer schande. Ick breng u Hazepoot:
Hy springt en jauct om u, van blyfchap en verlangen.

H A. Koom hier, mijn toeverlaet: koom herwaert: kus mijn wangen,
Mijn lippen, mont, en hant: dat ick u strijcke, en streel',
En afwissch' stof, en zweet. Geen molsvel, geen fluweel
Is zachter dan dit vel. Hebt ghy uw vrouw gevonden?
Waer staectghe, toen ick riep? A D. Geluckigh zijn de honden:
Zy worden zelfs gevrijt, gelickt, gestreelt, gekust.

H A G. Wat zeght ghy, Adelaert? A D E. Ick zegh, het is een lust
Te zien met welck een gunst en liefde oock stomme dieren
Den mensch bejegenen, en die hun weldoen vieren:
Noch schelt de domme mensch de dieren redeloos.

H A G. De dieren zijn getrouw, de menschen overboos:
Dat zaeghtghe, daer ick lagh verlegen, en verlaten.
Wat dochter wandelt vry op vrye heerefraten,
Zoo zulck een boosheit niet gestraft wert naer den eisch.
Wy wachtten u een wijl, en keecken reis op reis
Bekommert om. Hoe zijt ghy endelijck gevaren?
Een schrickelijcke kreet quam dringen door de blaren,
En baerde een nieuwe vrees: mijn voeten werden vlugh.

A D E. Ick vleugelde dien gast de handen op den rugh,

En trapte hem op 't hart. Uw hont quam aengesprongen
Op dat benaut geschrey. Had ick hem niet bedwongen,
Hy had den booswicht voort verscheurt, gelijk een wilt.

H A G. Mijn toeverlaet, mijn troost, mijn boogh, mijn pijl, mijn schild,
Mijn Hazepoot, hebt ghy mijn ongelijck gewroken ?

A D E. Het schein als of de hont uw tranen had geroken,
Uw kuifscheit, en gekerm. Hy beet met zijnen mont.
In 't zant, in dezen boogh, dien hy 'er liggen vont.
De booswicht zong gena. Ick dreef hem voor my henen,
En ondervraeghde vast : waer op hy zich met weenen
Ontschuldighde, hoe min den mensch zoo wijt vervoert.
Hy had aen 't Braesslemmeir uw schoonheit korts beloert,
Toen ghy met Zwaentje, daer ter jaght, u wiescht en bade,
Hy, juist van 't spoor gedwaelt, hier aenquam, tot zijn schade,
En door de biezen zagh, by klare middaghzon,
Uw schoonheit, die de zon in top verletten kon,
En sedert in zijn brein zoo diep een voetstap plantte,
Dat zich zijn achterdocht vergeefs hier regens kantte,
En uitgeborsten was tot zulck een onbescheit.

H A G. Heel fraey. A D. Hy kermde, en kreet : de min heeft my verleit :
Beschaem mijn ouders niet, verdien ick dit te boeten.

Verschoon een mensch : een paert met alle vier zijn voeten
Kan struickelen : zoo kreegh ick deernis met zijn smart,
En bont hem d'armen los. H A G. Wel edel is uw hart.
k Vergeef het hem, zoo rein als of het noit geschiede.

A D E. Dien ouden fluitboogh nam ick hem, en brenge en biede
U dien, op datghe my hier eeuwigh by gedenckt.

H A G. Ick ben te vrede, dat ghy dit een ander schenckt.

A D E. Ick bidde u, laet dien boogh in uw slaepkamer hangen.

H A G. 't Was mijn gewoonte noit van iemant iet t'ontfangen.

A D E. Ick bidde u, weiger my zoo klein een vrientschap niet.

H A G. Ghy zijt een grooter waert. Het oogh, dat alles ziet,
Grondeert mijn hart, en weet hoe zeer ick u bezinne.

A D E. Zoo toon ten minste blijck van ongeveinsde minne

Te mywaert; bleeck mijn trouw, zoo tróuw als gout, in noot.

H A G. Al lengde ick uwen tijt door mijn verhaefte doot,
Noch bleef uw goude deught en weldaet onvergouden.

A D E. Ick zie men zoektme slechts aen 't lange tóuw te houden.

H A G. O borst, ghy houdt u zelf: ga hene, waer 't u lust.

A D E. Dat lijstghe niet. Helaes, ter werelt wort geen rust,
Noch troost, noch laefenis voor mijne quael gevonden.

Des avonts rust het wilt in nest, en hol: de honden

Gaen rusten, na de jaght, in 't hock; het vee op stal;

De vogels in geboomte en heggen over al:

Maer Adelaert, ocharm, magh rust noch lust gebeuren.

H A G. 'k Heb lust by wijlen 't wilt 'zijn rust in duin te steuren,

Met brack, en hazewint; by wijlen met een' valck

Te vliegen over 't velt; daer hy, doortrapt en schalck,

De vogels in haer vlucht versteure, en weet te grijpen:

Maer ree ten dans te staen, op al wat vryers pijpen,

Vermaectme niet. Hebt ghy wat stemmighs in den zin,

Zoo breng wat stemmighs voort: ick luister naer geen min.

A D E. Een molock houd de kars voor musschen onbedorven:

Een honighbie verjaeght de snoepers uit de korven:

Een neske koeckoeck broet een anders eiers uit:

Zoo vinde ick 't ledigh nest: een ander strijckt den buit.

Zoo heb ick deze roos vergeefs in 't bijster weder

Beschut. Wat baet het hoe zich Adelaert verneder,

Haer diene, dagh en nacht, en gaslae, en behoe?

Zy luickt voor andren op, en sluit den boezem toe

Voor zijn gediensligheit. Ick wil die grijnzen schuwen,

En eenzaem, diep in duin, van 't wijvenäenzicht gruwen;

Vermijdenze, als een slang, vergult en glat van vel.

't Verdriet my in den gloet van zulck een schoone hel

Te jammeren van pijn; of 't water op de lippen

Te vangen, daer het eb de tonge ga ontglippen;

Of bleeck en afgevaft te zien den leckren disch,

Dewijl het nuttigen den tant verboden is;

Of zulck een boômloos vat met water op te vullen.
 Ick wil, gelijk een stier, door woudt en weide brullen.
 Maer raeze ick oock van minne? o al te wulpsche jeught,
 Betrouw geen vrouwvolck meer: zy loonen niemants deught.

W O U T E R . A D E L A E R T .

WAer vint men Adelaert? my dunckt ick hoor hem spreken.

A D E . Wel Wouter, hebtghe blint in mijn fortuin gekeken?

Wat brengtghe goets? Hoe na is 't vonnis nu gevelt?

W O U . Ja wel, hoe praet ick dit? De namen zijn getelt.

A D E . Zegh op, hoe ging het toe? 'k Verlang het lot te weten.

Hoe nu? hoe dus? my dunckt ghy ziet alree bekreten.

Nu huil niet, slechte bloet: het sterven is ons lot.

Een mensch is stof, en breeckt, gelijk een aerde pot.

W O U . Men kan een broke pot noch wel te zamen smeeren,

Maer menschen niet. Ay my, kost ick dit jammer keeren.

A D E . Laet hooren hoe het ging: of viel het lot op u?

W O U . Wat zal ick praten? angst maeckt blinde Wouter schuw.

De Heemraet had een wijl gekeven, dat het roockte,

En 't bloet van wederzy, gelijk een ketel, koockte,

Wanneer men ging te keur: het was oock tijt te gaen;

En Lantskroon zette zich met Vrerick boven aen.

De stemmen gingen om by beurte, en broghten t'zamen.

Van weerzy twalef uit, dat 's vierentwintigh namen.

Men tekende de rol, al was 't met wederzin:

Van elcke zy: toen riep men blinde Wouter in,

Die most uit al den hoop twee cyferletters noemen.

Ick wreef mijn handen vast, en morde al stil: gansch bloemen,

Dit kost geen koe, noch kalf: het kost 'er menschevleisch.

Het Heerschap graeude vast, en porde reis op reis.

Wat zou men doen? Ghy weet ick ben gezworen bode,

En roeper van ons dorp. In zulck een versche zode

Van vierentwintigh maets te grabbelen zoo los,

Zoo reuckloos naer een paer: het is geen bot of pos.

A D E. Laet hooren wie ghy kooft, het zy dan pos, of snoeckent:

Wie 't wezen magh of niet: ick ben niet veer te zoeken.

W O U. Met oorlof, brave borst, ick noemde drie en tien,

En badt terstont gena. Daer kost een blinde zien

Wie om zijn hooft bestorf. Hoe mompelden de monden,

De mannen om de banck? Ick wert terstont gezonden

Om Hartman, daer hy zat, en praette by zijn moer.

Daer lagh een huis, gelijk een hoisshuur; al de vloer

Bezet van 't naeste bloet, van vrienden, volck, en bureu.

Op 't huilen lociden stracks de stallen, en de schuren,

En weiden om het huis. De zuster hallef doot,

Viel Hartman om den hals, die kreet: het doet geen noot:

Geen Hartman is zoo weeck, dat hy om 't lot zou zwijmen.

Toen quam 'er Maetelief, en Kees, en lange Tymen.

Zijn oude vryster Baers die keeck onaertigh bang:

De tranen biggelden, als knickers, op de wang.

Hy zoendeze eens, en riep: ghy blijft geen weduw zitten.

O schoonheit, zoo ick sterf, verklaerme met de gitten,

Die in uw aenzicht staen: ick min u, by mijn ziel.

A D E. 'k Verlangme doot: maer zegh waer 't ander lot op viel.

W O U. Verlang zoo niet: het wil u tijts genoegh bedroeven.

A D E. Nu blinde knecht, zegh op: waer toe dit lange roeven?

W O U. De naem, daer 't lot op viel, is u te lief en waert,

Misschien uw beste vrient. **A D E.** Al was het Adelaert,

Ick ben het lot getroost, en kan het leven missen.

W O U. Wat noot is 't dat men 't noem? ghy kunt het zellef gissen.

A D E. Zoo hoop ick dezen dagh te sterven met den krans.

W O U. Ghy moet met Hartman voort gaen loten om de kans.

Ick daegh u uit den naem des Heemraet en hun allen.

De Zuidt-en-Noortzy vreeft op wien het lot wil vallen.

A D E. Geluckige Adelaert, schep moedt: ghy zult altoos

Niet zuchten, onbeloont van fiere Hageroos,

Die uwen dienst versnaet, en zultze nochtans minnen,

Veel meer dan eenigh haen het puick van al zijn hinnen,

Befchut door zijnen beck, en pen, en spore, en poot.
 De waere liefde is taey, en overduurt de doot.
 Behaeghde 't haer uit gunst mijn' krans te helpen strengelen,
 En onder elcke bloem een' druppel daeuws te mengen,
 Die langs haer wangen druipe; ick storref waert benijt.
 Nu 't lot des doots getart : zy wachten : het is tijt.
 Een ander trille, en beve, en hoor' van 't sterven noode :
 Ick hoor geen blijder maere, en volgh van zelf den bode.

R E Y V A N L E E U W E N D A L E R S .

K E E R .

O zorghelijke lotery,
 Wie van die beide treckt zich vry?
 Hier schuilen doot en leven
 In eene zelve bus al ftijl.
 Het lot magh vallen hoe het wil;
 Een karel moet 'er kleven.
 De Zuidtzy bidt voor Adelaert:
 De Noordtzyde acht haer' Hartman waert.
 Hoe valle, 't valt oneven.

T E G E N K E E R .

Het bloet van beide is ongelijk:
 Maer 't blinde lot zal arm noch rijk,
 Noch hoogh noch laegh verschoonen.
 Het bloet der Goden sneuvelde oock,
 Toen al ons vreught verdween, als roock.
 O Wout- en Veegodts zonen,
 Uw deught blijft eeuwich buiten 't graf:
 Uw naem neemt toe, en nimmer af:
 Geen winter schent uw kroonen.

TOEKER.

De nederlaegh van Waerandier,
 En Duijnrijcks jammer hebben 't vier
 Van 's hemels wraeck ontfteken.
 Hoe maecktze 't Leeuwendael zoo bang?
 Och Ackergoden, och, hoe lang
 Zult ghy uw zonen wreken?

HET VIERDE BEDRYF.

WOUTER. VELLEDE. VRERICK. ADELAERT.
 VOLCKAERT.

GHy lotgebroeders, die de lotbus elck by 't oor
 Gevat hebt, Adelaert en Hartman, ick ga voor,
 Dies volght: de Heemraet volge; en, na den Heemraet, beide
 De Heerschappen, ter steê, daer 't bittere lot u scheidt.
 Nu staet gelijk, en zet de goude lotbus zacht
 Op dezen drievoet neêr, voor ons kappelle, en wacht
 Op uwe knien de komst van Priesterin Velleede,
 Die altijt spreeckt met Pan: hy waert in deze stede.
 Als zy de derde reis den offerhoren hoort,
 Zult ghy haer zien in 't wit verschijnen in de poort,
 En flucks, na d'uitspraeck, stil en stom naer binnen deizen.
 Verbeitze een' oogenblick met zuivere gepeizen,
 En steurt d'orakels niet door woorden, of gebaer:
 Zy neemt niet stof en traegh het out kappelampt waer,
 En zal, gelijkze plagh, verschenen, ons ontdecken
 Des Veegodts wil en eisch, en 't lot rechtvaerdigh trecken.
VE L. Het lot eischt Adelaert: men offre hem aen Pan.

VR E. Vertreck niet, Lantskroon, blijf: vertreck niet, Heereman.
 Gehoorzaemt 't heiligh lot: verdraeght het lot geduldigh.
 Waer looptghe zoo verbaest? O jongeling, beschuldigh,
 Bezwaer geen sterflijck mensch: de Godtheit kiest u uit,
 En wil datghe op uw borst dit jaerlijcks onweêr fluit.

Rijs op : ontschuldigh ons : het lot heeft u gekoren .

A D E. Ick achtme heden eerst ter goeder tijt geboren ,
 En schatte zulck een doot wel duizent dooden waert .
 Wie in de bloem der jeught aldus ten grave vaert ,
 Bestulpt met geenen zerck al t'effens zijn gebeente ,
 En naem, die op de tong des lants, by zijn gemeente ,
 Gedurigh leeft en zweeft, ja t'elckens weder groent ,
 Gelijk een jonge telgh . Wat wacht men dan ? verzoent
 Den hemel door mijn bloet, dat keere uw ongelucken .
 Zoo zal ick zelf mijn borst en boezem openrucken ,
 En pal staen, als een pael ; mijn aengezicht geen verf ,
 De lindeboom zijn kleur verschieten, daer ick sterf .

V O L. Van twintigh daelde geen zoo welgemoedt ter zielen .
 De Doot joegh andren voor : ghy volgh haer op de hielen ,
 Zoo vrolijk, ofze u leidde op eene bruiloftsfeest .
 Men twijfelt wie van bey het meeste schrickt en vreest .
 De Doot is stout, en trots : ghy tartze, en zijt noch stouter .

V R E. Welaen dan, volgh, 't is tijt, het spoor van blinde Wouter ,
 En voegh u tusschen beide, als 't immers wezen moet .
 Hoe raect onze offerwijze op eenen betren voet ?

H E E R E M A N . L A N T S K R O O N .

H Elaes ! wat ongeluck, wat rampspoet komt u over ?

L A N. Zoo treft de blixemstrael de leste telgh en lover
 Van onzen lauwerboom, den stercken Waerandier ,
 Uit 's Woutgodts struick geteelt, gesproten . Nu is hier
 Geen tack noch telgh van Wout- en Veegodt meer voorhanden ,
 By alle ons wetenschap : want geen der ommelanden
 Oit tael of teken brogh, waer Duinrijcks weduw bleef ,
 Die zwanger van een vrucht, haer huis met hope steef ,
 Dat 's Veegodts afkomst noch in hare vrucht zou bloeien ,
 Gelijk een willigh plagh aen onze beeck te groeien .
 Zoo gaet in 't endt de boom met zijnen wortel uit .
 Wat raet ? dees loting is geen menschelijck besluit .

Wie durf zich tegens Godt en zijn kappelamt zetten?

H E. Het ga zoo 't wil, zoo 't kan : ghy moet dien scheut beletten .

L A N. Wat middel om dien ree gespannen boogh t'ontgaen?

H E. Ick hoop ons Zuidtzy 'zal tot uitsfel noch verstaen .

L A N. De Noortzy nimmermeer : oock heeft de Godt der wouden,
Noch Pan, noch Wildeman noit boete quijtgeschouden .

Al stilde men het dorp, ghy stilt den Wilden niet .

H E. Ghy weet wel hoe hy lacht, wanneer by maeghden ziet .

L A N. Wat vordert dit ? hier heeft geen dochter in te zeggens .

Die schutter zal den boogh en knodts niet nederleggen ,

Om 't loncken van een maecht : hy is te woest en wilt .

H E. Hy zal 't verzecker doen. L A N. Ghy spreeckt te rijk en milt .

H E. Ay Heerschap, laet my slechts al heimelijck betyen .

L A N. Ga hene, neem een proef. Het schijnen razeryen .

Mijn hoop verdwijnt in roock . O edelaerdigh bloet ,

Heb ick u voor een pijl zorghvuldigh opgevoedt ,

Gelijck mijn' eigen zoon ? Wat baten al mijn zorgen ?

Ontzincktghe 's avonts my in 't schoonste van uw' morgen ?

H A G E R O O S . H E E R E M A N .

Elledige Adelaert, hoe treft het lot uw hoofd !

Beschermer van mijn eer, wat avontuur berooft

My heden van uw hulpe, en trouwe, versch gebleken ?

Het lot schelt suffers quijt. De deughden en gebreken

Zijn even waert by Pan, die geene kennis draecht :

Al roept men dat de deught den Goden zoo behaecht .

O vryers, houdt uw rust, al hoortghe maeghden schreien ,

In duin, op 't enzaem velt, of wilde woeste heien ;

En werpt u om geen maecht in 't uiterste gevaer :

Men loont u averchts. Nu zult ghy op een baer

Den dooden Adelaert, te jammerlijck doorschoten ,

Zien dragen naer zijn huis, en alle lijckgenooten

Zien kermen, zonder maet, op dat ontijdigh lijck ,

Daer Lantskroon zit en treurt, bemorst van stof en slijck .

Zoo treft een Noortfche buy den roem van alle hoven ,
 Den bloeffem, die den boom een' rijckdom dorft beloven :
 Zoo bijt een ongedierte een wijnranck, datze quijnt :
 Zoo ftickt de mift een bloem, dat al haer geur verdwijnt .

H E. O Hageroos, 't is waer, ghy toont uw gunft met klagen ,
 Maer ydel. Had men 't hart een fchoone kans te wagen ,
 Ick zaegh hem ongequetft en fcheutvry voor dat punt .
 Genees den vromen helt : beproef eens wat ghy kunt .

H A G. Ghy raeft : hoe kan ick hem in zulek een' fchijn genezen ?
 My dunckt ghy fchimpt met my : ook fchijnt het aen uw wezen :
 Doch 't is geen fchimpens tijt : men neem' geen tijtverdrif
 Uit 's anders ongeluck : dit nootlot eifcht zijn lijf .

H E. Geloofne zonder fchimp, ick wenschte hem t'ontzetten .

H A G. Al quaem hier Herkules, hy kost dit niet beletten .

H E. Hier hoeft geen Herkules, maer eer een Circe toe .

H A G. De Wildeman is fchalck : hoe zou dit toegacn ? hoe ?

H E. De fchoonheit nam wel eer een fchalcker gaff gevangen .

H A. Ay Heemraet, zwijg : ghy zoekt my slechts met roode wangen
 Van hier te jagen : zwijgh : ick hoor u met verdriet .

H E. Ick bidde u luifter eerft : ghy vat mijn meining niet .
 Men wil uw eerbaerheit bevlecken, noch befchamen
 Met zaecken, die noch maeght noch eerbare vrouw betamen :
 Betrouw ons beter toe, en neem den voorflagh in :
 Mishaeght het u, zoo volgh dan vry uw' eigen zin .

H A G. Laet hooren hoe ghy meent een' wolf in flaep te wiegen .

H E. Ulyffes kost wel eer den Grieckfchen Reus bedriegen ,
 En aen den ramsbuick vast, ontfloop dat bloedigh hol .
 De blinde tafte slechts den rugge, ruigh van wol ,
 En docht niet om den gaff, die hangende aen de vlocken
 Uit 's menfchevreters muil behendigh wert getrocken .

H A G. Gelijck den Wildeman by geenen blindeman .

H E. Te loozer is de vont, die hem beguighlen kan ,
 Die fcherp en helder ziet uit alle bey zijn oogen .
 De boschgalm heeft zelf Pan met haer geluit bedrogen .

Ga hene, ga verschalck dien onbesuisden gast.

H A G. Indien het mooghlijk zy, vooral oock buiten last
 Van eere en zuiverheit, my waerder dan mijn leven.
 Zegh op, 'k verlang wat list ghy listigh weet te weven
 In dees verlegenheit. H E. De list gaet boven maght,
 Het vrouw volck ringeloort en knevelt mannekraft.
 Een schoonheit, opgepronckt met aengename treken,
 Bleef zelden in 't begin van haren aenslagh steecken.
 Verzuim niet, zeven sterck, zoo daetlijck heen te gaen,
 En trek uw bruiloftskleet en beste rocken aen,
 D'een geel, en d'ander root, of goutgeel, als de doiers,
 Of blaeuw, als korenblaeuw, of paers, of noch wat moiers,
 Dan bint de vlechten op met lint, dat gout verdooft.
 Een zilvre riem om 't lijf: een rooze krans om 't hooft:
 De kralen om den hals: een verschgepluckte ruicker
 Van bloemen in de hant: een doos met lekker snicker
 Beveel een andre maeght: een flesch met Rijnschen wijn,
 Een' korf met glazen, rein en klaer van kristalijn,
 Een lietboeck en een fluit aen anderen te dragen.
 Gemoet hem dus in 't bosch. Ghy zoudt een' Godt behagen,
 Bekooren onverziens, in 't heetste van zijn jaght.
 My dunckt ick zie hem staen: hy huilt van pijn, en lacht.
 De knods, de boogh, de pijl begint den Reus t'ontzigen.
 Hy noodight u in 't groen. Ghy zult hem binnen krijgen,
 Rontom belegeren, verovren met een' lonck,
 En brengen glas op glas; daer zoete dronck op dronck,
 En fluit en boschgezang zijn zinnen zoo betover',
 Dat hy in uwen schoot, of slaeprigh achter over
 Zich zelf in 't gras vergete, en zijn gety verslaep'.
 Hy rijze 's morgens vry, en rispe, en geeuwe, en gaep',
 Maer verge ons niemants bloet, als 't zoenfeest zy verstreken,
 En d'eischer van dien eisch het gantsche jaer versteken.
 Zoo bergh ghy Adelaert, dat Lantskroon zelf u verght.
 Ay, bergh den helt zijn lijf: hy heeft uw eer gebergh:

Zoo zal het groene woudt, de vogel in de hagen,
Gansch Leeuwendael, en elck van uwe deught gewagen.

H A G. Ick kocht dien jongen helt zijn leven met mijn doot.

Maer wacht u, zoo my dit, gelijk het kost, ontschoot :

De helt bleef ongeredt, en ick, in smaef, en schande,

Zou ongeacht by elck, geschonden achter lande

Gaen dolen : neen, ick ben den schender pas ontgaen,

En wil zoo reuckeloos my zelve niet verraên.

Die raet is vol gevaers : ick zie geen' troost voorhanden.

H E. Zy belght zich des : ick bijt van boosheit op mijn tanden.

De vryers zijn te heet : de vrysters veel te koel.

Hy liep zich doot, en zy blijft zitten op haer' stoel.

V O L C K A E R T . V R E R I C K .

W A t raet met Lantskroon nu ? dat Heerschap valt ons tegen .

V R E. Wy zijn gewisselijck om zijn fortuin verlegen .

Indien ons Hageroos dit lot te beurte viel,

My dunckt de wilde boogh zou eer mijn eige ziel

Doorschieten, en mijn hart dat scherpe punt gevoelen .

V O L. De mensch is stock noch block : maer kan dit tegenwoelen

Iet vorderen ? ghy weet het vonnis leit gevelt .

V R E. Zy weten 't oock, en best de vader, wien het gelt .

V O L. Geen vader, maer een vooght, en slechts een voestervader .

V R E. Geloofme vry, geen kint ging oit zijn oudren nader

Aen 't hart, als my dees spruit, mijn lieve Hageroos .

Het opvoên wortelt diep van langer hant . Ick koos

Geen eigen kint voor dit : zoo treft my 't mededoogen .

Ick houze ruim zoo waert als d'appels van mijn oogen ,

En voel by my hoe 't hart van Lantskroon zy gestelt ;

Het hart, een naeuw begriip, en al te klein een velt

Voor zulcke vyanden ; de noot aen d'eene zijde ,

De liefde aen d'andre zy . Hier gaet een sterck getijde .

V O L. De liefde moet in 't endt toch luistren naer den noot .

V R E. Zoo licht niet : neen zy lijdt en waeght eerst stoot op stoot .

- VOL. Dan hobbelt het gemoet te langer hene en weder.
 VRE. Een boom valt nimmermeer met eenen slag ter neder.
 VOL. Hoe gaet men hem dan best met klem van woorden aen?
 VRE. Men moet hem minnelijck met reden ondergaen.
 VOL. Heeft reden oock de maght hem over stach te werpen?
 VR. Zoo dra niet: neen, men dientze allengs wat meer te scherpen.
 VOL. Hy voert zijn tegenreên, het loop' dan hoogh of leegh.
 VR. Men wicke in redens schael wiens reden zwaerder weegh'.
 VOL. Indien hy, als de tong van deze schael, wou luisteren.
 VRE. Hoe zou, hoe kan hy 't recht van 't billijck lot verduisteren?
 VOL. Maer een benevelt brein en luistert nergens na.
 VRE. In 't eerste niet: het hoort nochtans, al hoort het spa.
 VOL. Wel Heerschap, het wort tijt: wy dienen werck te spoeden.
 VRE. Laet my begaen, en schuw hardtneckigheid te voeden
 Door eenigh dreigement, of scheltwoort, fel en bits.
 Wie zacht een duin beklimt, genaect allengs het spits.

VRERICK. LANTSKROON. VOLCKAERT. HEEREMAN.

Velleedes uitspraeck klonck zoo luidt, gelijk een donder
 In d'ooren van het volck: het geef dan niemant wonder,
 Dat ghy verslagen zit om uwen Adelaert:
 Want voesterkinders zijn den voestervadren waert;
 Te meer, zoo deught en geest en gunst, hun aengeboren
 En ingeschapen, oogh en hart en zin bekooren:
 Dit leert d'ervarenheit den mensch, van hant tot hant.
 De huisman mint veel meer zijn opgequeeckte plant,
 En die hy meste en snoeide om weeligh op te komen,
 Dan aengekochten gront, bezet met oude boomen;
 Byzonder als zy tiere en voortbreng' zulck een ooft,
 Dat alle boomgaerts tart, en strijckt de kroon van 't hooft.
 Zoo hangen wy ons hart aen 't geen wy zellefs bouwen,
 En zou een woeste bijl dien stam ter neder houwen;
 Zy ging eerst door ons hart dan door dien jongen stam.

L A N. Indien uw Hageroos dit onheil overquam,

Ghy zoudt dit hartewee wel levendigh gevoelen .

't Valt mackelijck zijn vlack in 's anders bloet te spoelen .

Men voelt zijn eigen eerft, een anders weedom left .

Een vreemden oordeelt vreemt, een vader allerbest .

V R E . Wy strijden niet : ick heb mijn sterckheit niet te roemen .

Mijn dochter en uw zoon zijn uitgeleze bloemen ;

Hoewel men zijn geflacht, en niet haer ouders, kent ,

Al ſchijntze ons ongemeen . Ick hoopte uw abele ent

Te zetten op mijn hout : nu ſchijnt my dit t'ontſchieten .

Zoo loopt ons hoop in 't riet : en wy, ocharm, genieten

Den bloeffem, niet de vrucht, van 't lang gehoopte goet .

L A N . Ick vat dit vonnis niet : dees bloedige uitſpraeck moet

Wat anders in den zin dan in den klanck beduiden .

V O L . Wel Heerſchap, vat ghy niet de woorden zoo die luiden ?

H E . Leert ghy het Heerſchap dan der Goden ſpraeck verſtaen ?

V R E . Nu Heemraên, luiftert toe, en hoort ons reden aen .

V O L . Zal Heereman my nu der Goden ſpraeck vertolcken ?

V R E . De Godtheit ſchuilt in boſch, in wateren, en wolcken :

Indien het anders waer', men had geen tolck van doen .

Velleede weet en leert hoe iemant Godt verzoen' .

L A N . Velleede leert het ons, indienwe dit begripen .

V R E . Men hoeft, daer klaerheit is, de herffens niet te ſlijpen .

De woorden brengen 't meê : de woorden leggen klaer .

Doch zoo ghy middel ziet hem (zonder lantgevaer

En plagen op den hâls van 't arme volck te halen)

Te redden ; wijs het aen . Men kan maer eens verdwalen

In zulck een wightigh ſtuck . Ghy hoort den eiſch van 't lot .

L A N . Ick hoor den eiſch of niet . Is Godt nu tegens Godt ?

V R E . Geensins : geen Godtheit ſprack noch oit zich zelve tegen .

L A N . 't Is dan noodzaeckelijck hier anders meê gelegen .

V R E . Geef reden van dat woort , indien ick 't vatten zal .

L A N . Eiſcht Pan een' ram, of bock, of ſtier uit onzen ſtal ?

V R E . Hy eiſcht ons Adelaert, dat bitter valt te zwelgen .

L A N . Hy eiſcht dan 't bloet van Helt, die ſchoot geen andre telgen .

- V R E. Wat raet? wie verreght Pan een andere offerboet?
- L A. Hy eifcht dan 's Woudtgodts neef, ten zoen van 's vaders bloet?
- V R E. Wat sterfelijk mensch kan Gode of durf hem wetten stellen?
- L A N. Een ongevoeljk mensch kan licht een oordeel vellen.
- V R E. Ick oordeel niet, maer spreek Velleedes oordeel na.
- L A N. Zoo schut men met mijn ramp een algemeene scha.
- V R E. 't Gemeen heeft deze scha nu twintigh jaer gedragen.
- L A N. De bloeffem van ons zijde is zevenmael geflagen.
- V R E. Het lot viel twalefmael de Noordtzy fel te beurt.
- L A N. Dit achtste weeght veel meer dan al wat ghy betreurt.
- V R E. Men houde ons buiten schult: dat lot was hem beschoren.
- L A N. Ick heb hem hierom niet tot mijnen zoon verkoren.
- V R E. Al sneuvelt hy, wy staen in tal noch ongelijk.
- L A N. Het scheelt slechts vier: uw zijde is ruim zoo volleckrijck.
Dees eenige overtreft alle anderen in waerde.
- V R E. Hier gelt geen waerde of bloet, of wie hem won, en baerde.
- L A. Hervat de keur noch eens. V R. Beschimp het recht van Godt.
Dat lijdt de Noortzy niet: zy houdt zich vast aen 't lot.
- H E. Het dient haer nu: zy dorst het eertijts tegenstreven.
- V O L. Toen viel het ongelijk: zy most het nochtans geven.
- H E. Zy keeck oock bang genoegh. V O. Maer banger niet dan ghy.
- V R E. Nu Heemraet, houdt gemack, en rust van wederzy.
- L A N. Men zal de Godtheit eer door zulck een offer tergen.
- V R E. Zoo most de Godtheit zelf ons niet dit offer vergen.
- L A N. Zoo most men godlijk bloet niet hangen aen de keur.
- V R E. Uit keurkrackeel ontstont dan licht een erger scheur.
- L A N. Het ga zoo 't kan, zoo 't wil: men moet zich noch beraden.
- V R E. Hoe lang beraen? men moet het offer niet verspaden.
- L A N. Men stelle een' onverlaet of booswicht in zijn steê.
- V R E. Dat brengt het lantgebruick noch zoenrecht geensins meê.
- L A N. Verander het gebruick: de noot verkeert de zeden.
- V R E. Men is uit hoogen noot tot dit altaer getreden.
- L A N. Wanneer geneest ons Pan van zulck een lange smert?
- V R E. Zoo dra de wilde boogh hem micke naer zijn hart.

L A N . Velleede spelde dit vergeefs een ry van jaren .

V R E . Te zijner tijt zal Pan verzachten, en bedaren .

L A N . En ondertuffchen komt dees lantplaegh om mijn' zoon .

V R E . En om meer anderen . Zoo wort men ramp gewoon .

V O L . Ja Heerschap recht, zoo leert een lantheer meê gevoelen
Hoe dit een lantman smert . H E . Ghy zoekt uw moet te koelen
Met schimpen op den Heer . Wat' quelt ons Volckert nu !

V O L . Wat quelt ons Heereman ! Hoe na zal 't recht, om u
Of 't Heerschap hier van daegh zijn' gang niet kunnen krijgen ?

V R E . Terwijl men handelt, laet, ay laet den Heemraet zwijgen ,
Of spreken met bescheit : men geef de reden plaets .

Ghy waert, voor 't lantgeschil, van outs getrouwe maets .

Al ging de vreê van honck, zy kan noch weder komen :

Zy groeit wel weder aen, als afgehouwe boomen .

Wat my belangt, ick zie de vruchten van den twist ,

En hoe men in den twist van weêrzy zich vergift ,

En door 't vergiffen elck om eige schult moet bloeden .

Nu dient men noch by tijts het quaetste te verhoeden ,

Op dat geen boozer lucht zich in dees pleitkoorts meng' ,

En Zuidt-en-Noortzy beide om hals en have breng' ;

Dies laet ons elck met raet en daet den oirbaer ramen .

L A N . Verschoont mijn' zoon, en brengt van wederzy te zamen
Wat voort tot pais, en vrede, en rust gedyen kan .

Ick geef mijn stem aen u . V R E . Gehoorzaem vader Pan :

Wy zullen morgen vroegh van 't ander gaen beginnen .

Wie andren winnen wil, moet eerst zich zelf verwinnen .

De kudde volght den ram gewilligh op zijn spoor .

Getroost u Adelaert, en geef het recht gehoor .

L A N . Wat baet nu al mijn zorgh, zoo menigh jaer gedragen ?

Ick rechte een' winthont af, en worgh hem voor het jagen .

Ick voekte een veulen aen, en jaegh het in zijn doot .

Ick leerde een' schoonen valek, en drenck hem in de floot .

Neen Adelaert, mijn zoon, ick geef u zoo niet over .

Ick ly niet, dat men my beguighele, en betover' .

Hack beucken af tot brant : legh rijsbosch op het vier :
 Hou eick en elzen om : verschoon den lauwerier :
 Verschoon het eeuwigh groen : laet ander loof verwelken .
 Ick voedde hem niet op om koe of schaep te melken ;
 Een kudde of offendrift te drijven langs den wegh ;
 Of braem en bes om loon te lezen op een hegh ;
 Maer naer den eisch des struicks, waeruit hy is gesproten ;
 Geensins om zulck een' schat te hangen aen dit loten .
 Indien de boogh hem trof, wie heelde oit zulck een smert ?
 My dunckt die droefheit viel my, als een steen, op 't hart .
 Men sla wat anders voor : men kreuck' dit bloedigh oordeel .
 Geen vonnis leit zoo vlack, of godlijck bloet heeft voordeel .

W O U T E R . L A N T S K R O O N . V R E R I C K .

Och Heerschappen, staet by : och Heemraet, staet ons by :
 De Zuidtzijde is in roer, en al de Noorder zy .
 Men graeft de paden op : de huisman raept vast steenen .
 De meester en de knecht, het dorp is op de beenen .
 De wijven huilen vast. De koe, het kalf, al 't vee
 Dat bulckt en blaetze na. Ick huil mijn hart in twee .
 De jongers komen voort met vorcken, schup, en haecken ,
 Met zeissen, stock en tang : een ieder past te raecken .
 De zonnewagen hangt en helt al steil en schuin
 Voor over in de zee, geen hantbreet boven duin .
 L A N . Wat vraeght ghy naer de zon ? laet ros en wagen rollen .
 Wou. Och Heerschap, zinkt de zon, zoo raekt het lant aen 't hollen .
 Men wacht den Wildeman : hy stapt al brullende aen :
 Hy weet van dit krackeel . Wie kan hem tegenstaen ?
 Hy ruckt de boomen uit met aerde, en stronck, en wortel .
 Verrascht hy Leeuwendael, hy trapt het vleck te mortel ,
 Of zet het al in brant wat heint is of ontrent .
 Och, komt de Wildeman, zoo loopt het op een endt .
 De maeghden staen gereet om Adelaert te leien ,
 Te wasschen in de beeck, te kranfsen, te beschreien :

Zy wachten slechts op 't woort: och mannen, geef het woort.

V R E. Nu Heerschap, kort beract: men wil ons sel aen boort.

Ay, geef u zelven toch, om beters wil, gevangen.

L A N. Och Adelaert, mijn zoon. Zoo ga het lot zijn gangen.

R E Y V A N L E E U W E N D A L E R S .

K E E R .

N U volgh ons volgens 't lantgebruick,
Helaes! een hardt gelagh:

Wy gaen met becken, krans en kruick

U naer de zuiverplaets geleien,

En zuivren, kranssen en beschreien.

Toen Oostwey*, ouder dan de dagh

* *Arkadie.*

Gestarrent zon en maen,

De zon zagh ondergaen,

En d'eerste reis voorover rollen,

Geraceekte al 't lantschap aen het hollen:

Her klonck met schup en tang

Op becken, en keeck bang:

Het huilde en kermde: o smart,

O keer dien gouden klood.

Hoe valt ons d'oude nacht op 't hart

Voor eeuwich! schut den noot.

Die lamp te derven, is een doot.

T E G E N K E E R .

Out Oostwey, droef in slaep geschreit,

Ontwaecte 's morgens vroegh

Met vreught uit zijn onnozelheit;

Toen d'uchtend, voor den zonnewagen,

Die nare grijnzen quam verjagen,

De lucht allengs wat blijder loegh,

En 't volleck uit de wey,

Den doier van het ey

Der weerelt, of de schijf der schijven
 Zoo schoon vergult zagh boven drijven ,
 Gelijckze 's avonts zonck .
 Maer och, dees heldre vonck
 Voor eenwigh uitgedooft ,
 Met eenen kouden steen ,
 Ons van die hope en troost berooft .
 Het graf verwacht het been :
 De geest zal waeren hier bencên .

H E T V Y F D E B E D R Y F .

L A N T S K R O O N . A D E L A E R T .
 V R E R I C K .

WY naecken d'offerplaets : helaes, men kan niet spader .
 Mijn waerde zoon, vergeef, vergeef het uwen vader ,
 Die, als zijn eigen kint , u opvoedde in zijn huis ,
 Dat hy, geperst door noot, en schricklijck lantgedruis ,
 Het onverzoenbaer recht des Zoendaghs niet kan schorten .
 Godtvruchtigheit verbiet de Godtheit te verkorten :
 Medoogenheit gebiet dat ick uw leven spaer' .
 Wat voelt mijn geest een' strijt ! o wreet verzoenaltaer ,
 O zode, durfighe wel het bloet der Goden lecken ,
 Daer lindeschaduwen oock spin en padden decken ?
 En zal dit heiligh root besprengklen 't groene bedt ,
 Dat noit met zulck een bloet gevlaecht wert, en besmet ?
 Wat raet, mijn kint ? De zon van uwe jeught aen 't blincken ,
 En naulix opgegaen, begint in 't gras te zincken ,
 Als d'andre zon in duin : maer dees keert morgen weêr ;
 Het licht van uwe jeught en jongkheit nimmermeer .
A D E . Mijn vader, langer niet mijn vader in dit leven ,
 Ghv hebt uw eigendom de Godtheit zelf gegeven ,
 En ick mijn zelven gansch vereert aen 't algemeen ;
 Benijme niet dien krans, een lot, dat ieder een

Niet toevalt . Laetme gaen den ſchutter zelf verraffen .
 Rechtschapen karel paſt op dootshoofd noch grimmaſſen
 Van grijs of ſchors des doots, die kinders hier vervaert .
 Geluckigh ſterft hy , die zijn doot met eere paert .

V R E . Nu hoor ick Waerandier noch leven in den zone ,
 En ken hem in zijn krooft . Dat vader Pan u kroone ,
 Die uwen vader volght in moedigheit en deught .
 'k Geloof zijn aſſche ſpringt en huppelt nu van vreught ;
 Indien de beenders noch, in hun geruſte ſtoelen ,
 Zich moeien met ons lot, en iet van 't weerełtſch voelen .
 Hy ſcheide met dit woort, van Koenraets arm geſtut :
 Ick leefde minſt voor my, en ſterf om 's anders nut .
 Ga hene, groet dien helt : vertel hem d'ongelucken ,
 Die, na zijn ongeluck, niet lieten ons te drucken .

L A N . Mijn zoon, indien u noch iet weerełtſch quelt, en ſmart ,
 Ontdeck my voor het leſte al wat 'er leit op 't hart .
 De Hemel blijve op ons in eeuwigheit verbolgen ,
 Indien wy uw verzoek en jongſten wil niet volgen .

A D E . Ick heb een bede op u , en twiſfel 'er niet aen
 Zy wort gewilligh van u beide toegeſtaen
 Aen een', die gaerne ſterft, en vrolijkker zal ſterven ,
 Indien hy na zijn doot 't beloofde magh verwerven .

V R E . De lantkappel, de beeck, de lindeboom, de lucht ,
 Het vełt, het ſtomme vee, de vogel in zijn vlught
 Getuige van uw bede, en 't geen wy u beloven .

L A N . De donder ſla het ooft met vlaegh op vlaegh van boven ;
 De hagel ſla met kracht den bloeffem op den boom ,
 Houdt elck van ons u dit niet eerelijk en vroom .

V R E . De koe ga grazeloos en dor en mager quijnen ;
 De vogel ſchuwe ons lucht ; de duin verjaegh de knijnen ;
 De viſſcher vange en viſſch' gedurigh achter 't net ;
 Indien men dezen eedt niet nakome, als een wet .

A D E . Houdt op, ick ben geruſt, en zonder eedt te vrede .
 Uw woort is my genoegh : oock wil ick met geen bede ,

Die hooger dan de maght, en boven reden ga,
 Belaften eenigh mensch, noch moeien tot zijn scha.
 Ghy, vader, weet het wel, en d'omgelege dorpen
 En duinen, hoe ick 't oogh zoo vierigh had geworpen
 Op schoone Hageroos; hoe d'ongelegen tijt
 En twist my dit geluck misgunt hebbe en benijt.
 Zy blijve nietemin onschuldigh, onbesproken.
 De min is keur, geen dwang. Het werde niet gewroken
 Aen iemant, die mijn woort ter quader trouwe hiel.
 'k Verzoeck alleen op u, indien het zoo geviel,
 Dat deze schoone bloem oock maeght quaem t'overlijden,
 (Zy leve na mijn doot) ghy woudt mijn grassteë wijden
 Met zulck een zuiver lijck, en onder eenen zerck
 Haer zincken in mijn graf, met dit gedicht, en merck:
 Hier sluimert Hageroos, by Adelaert gezoncken:
 Haer koudt gebeente kan zijn affche noch ontvoncken.

L A N. Ick zweer, zoo dat gebeure, en hou het voor gewis,
 Een staetsi zal haer lijck, gelijkze waerdigh is,
 Gebeuren, langs den wegh, bestroit met groene meien,
 En palm en lauwerier; ick zelf de baer geleien,
 En volgen hangends hoofts, en storten overluit
 Mijn' zegen over uwe en hare beenders uit.

V R E. Een ieder wil zijn gunst aen zulck een staetsi schencken;
 Geen huisman dan zijn vee in sloot of beke drencken;
 Geen koe zal haren mont eens zetten aen het gras;
 Dat treure, als of zijn groen verslenst verstorven was.
 Men zal uw' zerck rontom beplanten met cypressen,
 En wenschen datze in 't graf uw minnevier magh lesschen.

A D E. Mijn vader, laet ick u omhelzen met een' kus.

L A N. Mijn zoon, dat geene doot d'oprechte liefde blussich,
 Waarmede ick u, een wees, uit vaderlijck ontfarmen,
 Ontsing in mijnen schoot, en druckte met deze armen
 Zoo hartlijck aen mijn hart, het welck benauwt, alree
 Dien wilden pijn gevoelt. O smert! o hartewee!

A D E. De Goden loonen u al 't goet, aen my bewezen ;
Schep moedt: rechtschapenheit behoort geen' pijn te vreezen .

V R E. Dat ick u mede omarme, o roem van Leeuwendael !
Ga rustigh hene : sta zoo pal, gelijk een pael .

Uw vromicheit zal doot, en boogh, en pijn vervaren .

A D E. Dat u de Goden lang tot nut der menschen sparen .

Ontflame : laet ick my vernedren op mijn knien ,

En voor de lantkappel noch d'uiteerste eere biën

De Godtheit, die my wacht ten offer, haer beschoren .

O vader Pan, ben ick uit 's Woudtgodts stam geboren ,

En eerde ick altijd vroom de Godtheën van de jaght ,

Van acker, bosch, en vee, en wat men heiligh acht ,

Zoo laet u door mijn doot voor 't lest genadigh stillen :

Verbie zulck offeren, dit jaerlijcks menschespillen ;

Een bloetwet al te zwaer. Vermorwt u 's volcks geklagh ,

Zoo geef dat Leeuwendael eens adem scheppen magh .

Hier op neem 't offer aen, dat wy u heden schencken .

V R E. 't Gaet wel, de Godtheit schijnt u gunstigh toe te wencken .

A D E. Nu entlijk ree gestaen voor 't outer van den boom .

Waer blijft de Wildeman ? ick wacht hem, dat hy koom' .

Ay, vader Lantskroon, ay, wat keert ghy 't hooft ter zijde ?

Wat schroomt ghy het geluck, dat my fortuin benijde ,

En weigerde al te lang, t'aenschouwen ? Keer u om .

Zoo tart mijn hart den pijn, en heet hem welckom .

De Wildeman genaect: zijn schreden zijn niet verre .

Ick zaegh mijn heil voltoit, zoo nu mijn morgenstarre ,

Mijn lieve Hageroos hier tegenwoordigh stont ,

En my gewaerdighde mijn' geest met haren mont

Te vangen, als de ziel ter hartwonde uit zal vaeren ,

Noch root en warm van bloet, van bloet, het welck ick gaeren

Ten besten geve, indien ick in haer gunste sterf .

W I L D E M A N .

Hier is de Wildeman, de Lantplaegh, het bederf

Der wrevelmoedigen, die d'Ackergoôn onteeren.
 Hy liet zich van geen' Reus noch Herkules braveeren,
 Van Moor, noch Polyfeem, noch hallef man en paert,
 Nocht menschevreters, die afgrijslijk wilt van aert,
 Gebogen voor zijn' boogh en knodts, zich lieten binden.
 Hy groeit in menschejaght, en rooven, en verflinden,
 En stapt waer hem de wraeck der Goden henedrijft.
 Het gelt nu Leeuwendael, dat noch krackeelen blijft
 Waerachtigh dat 's het wit, het welck ons past te raecken.
 Sta vast, dit horenpunt zal door de ribben kraecken.
 Daer leit het quastigh hout, ons knodts, zoo lang in 't gras.
 Nu stijgh dien heuvel op, en mick, en schiet hem ras.
 Welaen, mijn fixe boogh, ghy hebtme noit bezweecken;
 Mijn wollespees, te raey in 't recken om te breecken,
 Gedoogh dat ick u spann' veel stijver dan voorheen.
 Nu op den nagel eerst de schertheit van het been
 Des pijls aldus geproeft: het noodighste moet voorgaen.
 Nu aengeleit: sta vast: sta vast, dat zal 'er doorgaen.

H A G E R O O S . A D E L A E R T . V R E R I C K . W I L D E M A N .

MAer allereerst door my. De Wilde treff' mijn hart,
 Dat u went halve koen den strengen moortboogh tart.
 Mijn lief, mijn Adelaert, omhels my eens voor 't leste:
 Uw trouw verplichte my: nu geef ick 't lijf ten beste,
 En trede in uwe plaets. Wat toeft de Wildeman?
 Geen schooner wit dan dit. Dat hy den moortboogh spann'
 En aenlegge op mijn borst. Schier toe, schier toe, ghy rover.
A D E. Och Hageroos, mijn bloem, mijn troost, wat komt u over?
V R E. Wat razerny is dit? wat dolheit komt u aen?
 Vertreck, ick ly het niet. **H A G.** Hoe kan ick schooner staen?
 Zoo moet een lief haer lief beschutten, en beschermen.
 Zoo sterfze, wel getroost en vrolijk, in liefs armen.
A D E. Ghy sterven? neen gewis. Dat ghy uw leven spilt
 Voor 't mijn, en uwe borst my diene voor een' schilt,

Ick ly het niet : vertreck , vertreck , mijn uitverkoren .

De Goden eifchen my , ten zoen van hunnen toren .

H A G . De Goden wraecken my , zoo 't offer hun mishaeht .

V R E . Hier wort een jongelingk vereifcht , en geene maecht .

H A G . Welaen , zoo laet een pijl dan twee gelieven paren ,

En recht door mijne borst in 's minners boezem varen ,

En hechten hart aen hart , en lijf aen lijf te hoop .

Zoo paren minnaers best : men leit geen ' vaster knoop .

W I L L . Dat gelt dan man en wijf : ick zweer het by den vader .

V R E . Vertreck , mijn kint , hy schiet , hy schiet u bey te gader .

H A G . Schiet toe , ghy Wildeman , schiet toe : schiet toe : geen noot .

Al wie uit liefde sterft , die sterft de zoetste doot .

A D E . Hou op , o Wildeman . o Hageroos , mijn leven .

H A . Doorschiet mijn ' boezem eerft . W I . Ghy zult 'er beide kleven .

Ick ken noch maecht , noch knecht , wie achter staet , of voor .

De boogh en pijl zijn blind . Dat kost , dat gaet 'er door .

P A N .

Hou op , o Wildeman : gehoorzaem ons geboden :

Ontspan den wilden boogh ; nu mickt ghy naer ons hart .

Het huwlijck van een paer , geteelt uit Ackergoden ,

Vereenigh ' Leeuwendael , na zoo veel twist en smert .

V R E R I C K . L A N T S K R O O N .

GEeloofst zy vader Pan , bezorger van ons allen .

Hoe staet de Wildeman ? de moedt begint te vallen :

Hy treckt de schouders op , en schudt zijn hoofd , noch warm

Van toren . Hy bedaert , en schort met zijnen arm

En ockfel vast de knodts , en deift , niet zonder stenen .

Zoo druipt een suffer af , die tusschen zijne beenen

Den staert vast intreckt , als een dogh , hem veel te sterck ,

By d'ooren heeft geschudt , gebeten uit het perck .

L A N . Geloofst zy vader Pan , bezorger van ons allen .

Men offre hem geen koe , noch kalf , maer heele stallen .

Hy toomt den Wildeman, verschoont het vrome bloet,
 Uit 's Woudtgodts struick geteelt. O Leeuwendael, schep moedt,
 V R E. Maer zie dit vrolijck paer elckandere nu kussen,
 En vryen, mont aen mont: wy hangen ondertusschen
 Om d'uitspraeck van Godt Pan in twijfel. Hoe? wat is
 Het hart van Pan? wie melt ons dees geheimenis?
 Wat paer, uit Ackergoôn, en goddelijcken bloede,
 Vereenight Leeuwendael? naerdien men noit bevroedde
 Waer Vredegunt belandde, of van een kint gelagh;
 Het eenigh, daer de hoop van Duinrijcks stam op zagh.
 'k Geloof Velleede zou 't Orakel niet ontvouwen.

KOMMERYN. VOLCKAERT. VRERICK. LANTSKROON.

I Ck koom ter goeder tijt uit andere landouwen,
 Naerdien ick spreken hoor van onze Vredegunt.
 V O L. Wat zegtghe, bestemoer? K O M. Met oorlof, Heemraet, kunt
 Ghy my berichten of de vondeling magh leven?
 Is Volckaert niet uw naem? V O L. Het zy zoo: dat 's om 't even.
 Wat leit u aen mijn' naem? men noemtme zoo van outs.
 K O M. My dunckt ick kende u eer, en ken u noch, Godt woud's.
 Berichtme toch van 't kint, dat iemant in de heggen,
 Op uwe hofstede, eer te vondeling liet leggen.
 V R E. Hoe moeder? kent ghy dat? en zijn gelegenheit?
 Of schort het u in 't hoofd? K O M. Geen mensch kan u bescheit
 Van zijn geboortelot, en staet, en oudren geven
 Als ick. V R. Hoe komtghe hier? K O. Den Rijnstroom afgedreven,
 Uit eenen hoeck, daer oock de tweedraght op de been,
 De rust versteurt; en 's nachts my Vredegunt verscheen,
 En riep: vertreck, eer u hier nieuwe ellenden drucken.
 Bezoek ons out geweest, het zal u daer gelucken.
 Hoe heeft my d'ouderdom verandert, en mijn buurt?
 V O L. 'k Vertrouw de hemel heeft haer herwaert aen gestuurt.
 Ick ken dit aengezicht: ick bidde u hoortze spreken.
 L A N. Heeft iemant van ons vleck erghlistigh dit besteken?

Zie voor u, bestemoêr, en stel ons niet te leur
Met logentacl, of droom : ghy staet hier voor de deur
Der lantkappelle, en kunt de Godtheit niet bedriegen .

K O M . Laet andren vry haer tong verhuren om te liegen ,
Te beuzelen by 't volck, dat gaerne wort gestreelt :
't Is mijn gewoonte niet ; hoe zeer ick ben misdeelt
Van 't avontuur, dat my, van have en man verfsteken ,
Zoo lang heeft omgesolt in onbekende streken .

V R E . Ghy geeft uw zeggen schijn van waerheit, en van reên :
Maer komt uw rede niet in alles overeen ,
Zoo wil het haperen : men zal uw woorden wegen .
Hoe is uw naem ? Hoe is 't met uw fortuin gelegen ?

K O M . Mijn eigen rechte naem is Kommerijn, en stemt
Geheel met mijn fortuin . Ick ben hier niet zoo vrent ,
Of wert 'er opgevoedt, gewonnen, en geboren .
'k Heb bey mijn ouders vroegh, ocharm te vroegh ! verloren .
Het Leeuwendaelsch krackeel stont my te bijster duur ,
Het koste goet en bloet, en leerde een weeuw hoe zuur
Men aen zijn' nootdrufft raectt, daer luttel valt te winnen .
Ick zworf in ballingschap rontom, en kloeck aen 't spinnen ,
Beholpme in eerbaerheit alleen, en onhertrouwt .

V R E . Zy zworf van deur tot deur, en komt hier arm en out ,
En brouwt, om wat genots, de waerheit met de leugen .
Heught u van ons krackeel ? **K O M .** Wie kan dit beter heugen
Dan my, die 't eeuwich smert, dat dit krackeel ontstact ,
Gelijck een vuile pest, en sloegh van dack in dack ,
Noch selder dan een brant, onmogelijck te blusschen ?
Men raecte hantgemeen : de vroomste schoot 'er tusschen ,
Die stercke Waerandier ; (hy kreegh den naem van Helt
Niet ydel, noch vergeefs) en Duinriick zocht gewelt
Te schutten, aen zijn zijde, en misverstant te scheiden ;
Maer lieten 'er den hals, dat menighen beschreiden .
D'oprechte Godelief verscheide op dit gerucht ,
En Lantskroon nam het kint : maer Duinrijcks weeuw bevrucht ,

Ontvloot benacuwte dien moort, en quam uit noot, in heggen.
 En duin, van eene vrucht, een dochter, te geleggen.
 Ick vlughte aen hare zijde, en tuige u waerze bleef.

V R E. Hoe hietze? K O M. Vredegunt. V R. Dat Pan het u vergeef:
 Getuightghe nu een zaeck, wel twintigh jaer geleden?

K O M. Ay Heerschap, steur u niet: dit heeft al meê zijn reden.

V O L. Zijt ghy met Vredegunt uit Leeuwendael gevluht?

K O M. Zoo waerlijck helpme Pan. Ick berghde zelf haer vrucht,
 Toen zy in duin beviel, en storf met deze woorden:
 O minnemoer, de haet zal zoeken te vermoorden.
 Door lagen of vergift de hoop van Duinrijcks struick,
 Dit arm onnozel wicht; dies wil ick dat het duick',
 En schuile twintigh jaer, bedeckt voor vriend en mage.
 Dit zwoer ick haer, en ley het kint in uwe hage
 Te vondeling, heel vroegh, op eenen morgenstont.

V R E. Ghy zorghde voor de vrucht, en niet voor Vredegunt?

K O M. Die storf: ick hebze in duin en onder 't zant begraven,
 En vliedende den twist, verkoos een stille haven.
 Wat zou men doen? Ick schuwde ons lantplaegh, vol gevaers,
 En 't vleck, daer Koeman, och mijn man, gelijk een baers,
 Gekerft wiert met een mes, van Vechter, die smoordroncken,
 Hem neêrley, daer hy zat, zoo stil, en niet beschoncken.
 Och Koeman, och, hoe dick heb ick een' man ontzeit,
 Mijn schorteldoecken nat, mijn oogen uitgeschreit?
 Waer vont men oit een weeuw, zoo stil, en droef van harte,
 Als uwe Kommerijn, vol kommer, en vol smerte?

L A N. Maer wat verzekert ons van zulck een vondeling?

K O M. De bloetroos op den arm, en Duinrijcks merrekring,
 Die Vredegunt my schonck, om eeuwigh te bewaren:

Nu komt hy wel te pas. V R. Laet zien dien ring. K O. Zeer garen.

V O L. Wat zienwe? Duinrijcks merck, een knijn in duin, een knijn.

Dit komt op waarheit uit: hier lieght geen valsche schijn:

't Verhael hangt hecht aen een: hier mangelt niet een schakel.

V R E. Nu kan ick Pan verstaen, en zie door zijn orakel

Den klaren dagh. Dit paer, uit Woudt-en-Veegodts bloet,
Ontslaet ons Leeuwendael van jaerlijcksche offerboet.

Dees Maeght is 't hart van Pan, haer grootvaet, en behoeder.

LAN. Koom herwaert, dochter, koom, omhels uw tweede moeder,
Omhels nu Kommerijn, en ondersteutze in noot.

Z'ontvout ons uw geboorte, en berghde u in haer' schoot.

Men hylicke Adelaert en Hageroos te gader.

Ick stel my heden in, gelijk een Vredevader,

Op dat men haet en nijt, als in een graf, bedelf.

De Noortzy blijf voortaan een V R Y H E I T op zich zelf,

Zijn' Heemraet onderdaen. Dat Volckaert daer regeere

Ten beste van het volck, en twist en onheil keere.

Malkandren nu omhelt, en tot een vrede pant

Gezegt, en begroet, verwelkomt, hant aen hant:

Dit paer geluck gewenscht, het bruilofsliet gezongen,

En met een rondendans eens in de boght gesprongen,

Ter eere van den Vrede, en onzen vader Pan,

Die in verlegenheit zijn kinders redden kan,

Hen zegent, na den vloeck, en op der vromen bede,

Door lanttwist baent den wegh tot rust, en P A I S, en V R E D E.

R E Y V A N L E E U W E N D A L E R S .

't I S bruiloft in de weide:

't Is bruiloft op het lant.

Nu danst om deze beide,

En huppelt hant aen hant,

Om Hageroos en Adelaert,

Door ongeveinsde min gepaert,

Door reine liefde en trouw vergaert.

O zoete zachte bant.

De Zuidt-en-Noortzy paren

Zich in dit paer te hoop.

De tweedraght is vervaren:

Men leit een' vasten knoop.

Men weet van lantkrackeel, noch nijt,
 Van wederwaerdigheit, noch spijt:
 Men zoent, omarmt, bemint en vrijt.

De Twist is op de loop.
 Wy zien de huisliên blijde,
 En vrolijck, nu alree
 Vol hoops van wederzijde
 Kricooelen onder 't vee.

De Heemraet leit den Haet aen room.
 De koeien geven melck en room.
 Het is al boter tot den boôm.

Men zingt al P A I S en V R E.

P A I S en V R E.

K 3 H E R.

tuffchen

MELIBEUS en TITYR.

M E. **G** Hy Tityr legt en duickt vast, uitgestreckt
 In 't groen, zoo dicht van beuckenloof bedeckt,
 En tureluurt op uwe pijp, gesnede
 Van wanckel riet, een veltiet, wel te vrede:

Maer wy, ocharm, verlaten lant en zant,
 En Vaders haert. Ghy mooght aen dezen kant
 Uw Amaril, uw schoonste, in schaduwe ceren,
 En bosch en galm uw minnewijzen leeren.

T I T. O Melibees, een Godt heeft my geredt,
 En dus geruft in vaders erf gezet.

Ick zal hem oock mijn leven langk belijden,
 Voor mijnen Godt, en zijnen outer wijden
 En sprengkelen met bloet van menigh lam,
 Zoo zuiver als het uit mijn schaepskoy quam;
 Naerdien hy my, gelijkghe ziet, mijn ossen
 Dus weiden laet in beemden, en in bossen,
 En spelen wat mijn hart begeert en lust.

M E L. Waerachrigh ick beny u deze rust,
 Dit leven niet, maer sta voor 't hooft geslagen,
 Dewijl men 't lant rontom van krijgh hoort wagen.

O Tityr, zie hoe kommerlijck ick vast
 Mijn geitjes drijf, en nauwelix met last
 Dit arrem dier noch voortkrijgh, dus ongaeren,
 Vermits het kortts in dichte hazelaren

Twee jongen wierp, den zegen van mijn vee,
 En liet dat paer, ocharm, met hartewee

Op eene rots, de bloote steenrots, stenen.
 Het heught my, och (had my het hooft voorhenen

Niet dwers gestaen) dat d'eickeboom al vroegh,
 Toen dondervlaegh op vlaegh de tacken sloegh,

Ons menighmael deze ongelucken spelde;
 Een kraey in 't loof, ter slinckē zy, dit melde.

Maer evenwel, ay zeghme, Titermaer,
 Wat Godt is dit, daer ghy zoo rijk van praet?

T I T. O Melibees, ick was zoo slecht voor dezen,
 En meende Rome al heel een stadt te wezen,

Als Mantua, daer met zoo menigh boer
 Ick 't zoghlam dreef, en eer te merreckt voer:

Doch 'k hebbe daer (betrouwme dat) bevonden
 Hoe ick een jong geleeck by groote honden,

Een' jongen bock gelijk zijn moeder schat,
 Het kleen zoo groot als 't groot: maer deze stadt

Ziet alle steen zoo laegh beneen zich dalen,
 Als 't lijnen kruit by geen Cipres magh halen,

M E L. Wat rede porde u naer die stad te gaen ?

T I T. Mijn V R Y H E I T ; my met kommer toegeftaen ;

Toen my de baert, als sneeuw, wiert afgeschoren ;
Maer ick verkreeghze in 't ende, als mijn verkoren,
Mijn Galaté my affloegh ; Amaril
Alree de kroon in 't harte spande al stil :
Want om recht uit en ongeveinst te zeggen,
Zoo lang mijn zin op Galaté bleef leggen
Verworf de hoop van Vryheit nergens steê.

Oock kreunde ick my niet eens met lant noch vee.
En schoon mijn koy zoo menigh lam te slaghten
Bestelde, en wy den kaes te merreect braghten,
En persten voor dees steeluy, vreck van aere ;
Het was ons t'huis bykans geen' penning waert .

M E L. O Amaril, bedruckte en bleecke vryfter,
Her gafme vreemt, waerom ghy toen zoo byfter
De Goden riept te hulpe, en voor wiens mont
Ghy't ooft, waer van uw hof geladen stont,
Bespaerde, en liet verrotten op de boomen :
Want Tityr was noch niet eens t'huis gekomen,
En dit geboomte, en bogert, beeck, en bron
Om Tityr riep, wat ieder roepen kon .

T I T. Wat zoude ick doen ? Hoe kon ick in dees plecken

Mijn' hals het juck der slavernye onttrecken ?
En nergens vont ick zulck een wisse wijck,
Een' Godt, zoo milt, en zoo genaderijck .
O Melibees, daer heb ick, lang miszegt,
Daer heb ick eerst dien Jongeling bejegt
Om wien ghy mooght ons offer op 't altaer
Wel twalefmael zien smoocken, jaer op jaer .
Hier stont hy eerst mijn bede toe : ghy knapen,
Gaet, sprack hy, weit uw ossen : hoedt uw schapen,
Gaet hene, drijft uw stieren 's morgens vroegh,
Gelijckghe plaght, en spantze voor den ploegh .

M E L. Geluckigh zijt ghy in uwe oude dagen,
Die in uw lant gezet wort, dat u dragen
En voeden kan, al leit de weide en 't gras
Hier tusschen klip en biezen en moerasch,
Het draghtbre vee zal hier aen 't gras niet sterven,
Geen nabuurs kudde en evel 't vee bederven .
Geluckigh is hy in zijn' ouden dagh,
Die hier geruft in 't groen, zich zelven magh,
[Aen eige beeck en koele bron gezeren]
En al zijn leedt in schaduwe vergeten .
De heining, en uw buurmans wilgeboom,
Vol bloessens, hier van byen, zonder schroom ;
En dagelijcks al brommende uitgezogen,
Zal dickwils u met toegelokene oogen
Al zacht in slaep beroveren. Hier zal
De snoecier van 't geboomte, uit hol en dal,

229173-7
En onder rots en klip, u deuntjes zingen,
Dat galm en klanck door lucht en wolck koom' dringen.
De tortel op den ollem evenwel,
De ringelduif, zoo heesch van keel, uw spel,
Uw tijtverdrijf, zal midlerwijl vast morren,
En bezigh zijn met draeien, en met korren.

T I T. Het hart zal eer gaen vliegen hemelhoogh,
De visch in 't lant gaen weiden op het droogh,
De Persiaen en Duitschman, beide vreemden
En ballingen, in veergelege beemden
Den dorst verslaen; d'een aen den oever van
Den Tiger; gene in 't wedt des Arars, dan
Ick zulck een deught, en zijn gedachtenisse
Uit mijn gemoedt, en mijn gedachten wisse.

M E L. En wy, ocharm, wy mogen henegaen,
Daer Libye zijn' dorst niet kan verslaen;
Een deel van ons ten Noorden, altijd droever;
Een ander deel, daer langs den hoogen oever,
Oâxes, die zoo vreeslijk drijft en woelt,
Het vette klay van bey zijn kanten spoelt;
Een ander deel naer 't krijtskrant, daer de Britten
Zoo verre alleen van al de weerelt zitten.
Och, zal ick wel mijn vaderlant en grens
Na langen tijt eens weêrzien, naer mijn' wensch,
En 't zodendack van mijn bekrompe hutte,
Daer zulck een oegst, vol weelde, 't leven stutte?
Zal een soldaet, een onverlaet, o schant!
Bezitten dit gebouwde en nieuwe lant?
Een vreemdeling baldadigh 't velt bezaeien,
En zulck een' oegst met dolck en degen maeien?
Bezie nu wat krackeel den burger brouwt;
Voor wie hy zweet, en ackers eert, en bouwt.
O Melibees, plant wijngert, ent vry peeren
Voor 's krijghsmans mont: soldaten zijn nu heeren.
Mijn geitjes, voort: mijn kudde, spoet u ras,
Die voortijts plaght te groeien by dit gras.
Ick, in een hol, gemacklijck achterover,
Zal u niet meer, van verre, kruit en lover
Zien kabbelen en kaeuwen, even graegh,
En hangen op een steenklip, aen een haegh.
Ick zal voortaan u geene lietjes zingen.
Ghy geitjes zult voortaan niet henespringen
En huppelen voor mijnen staf in 't groen,
Daer klaverblaen en wilgeblaen u voên.

T I T. Ghy mooght te nacht by ons wel blijven rusten.
Wy hebben t' huis rijpe appels, zooze u lusten,
De nieuwe vrucht, kastanje, en stremsel: oock
Berreckt de lucht daer ginder met een' roock
Van dack tot dack. 't Geberght verberghet de stralen
Der zonne, en lengt zijn schaduwe in de dalen.